

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Anne Pohjonen

ISOSISKO-TOIMINTA

Vapaaehtoistyön malli

Vaasan Setlementtiyhdistyksen Tyttötyöhön

Sosiaali- ja terveysala
2015

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Anne Pohjonen
Opinnäytetyön nimi	Isosisko-toiminta. Vapaaehtoistyön malli Vaasan Setlementtiyhdistyksen Tyttötyöhön
Vuosi	2015
Kieli	Suomi
Sivumäärä	45 + 4 liitettä
Ohjaaja	Ahti Nyman

Tampereen Setlementtiyhdistyksen Tyttötyössä aloitettiin vuonna 1998 Isosisko-vapaaehtoistyöntoiminta malli lasten ja nuorten tukemistyöksi. Toiminnan aloittamista suunnitellaan nyt myös aloitettavaksi Vaasan Tyttötyön yhteyteen.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää vapaaehtoisten eli Isosiskojen, heidän asiakkaidensa eli pikkusiskojen sekä pikkusiskojen vanhempien kokemuksia vapaaehtoistyön mallista. Tutkimuksen avulla haluttiin tarkastella kuinka tärkeänä ja tarpeellisena toimintaa pidetään ja millaisia vaikutuksia Isosisko-toiminta on antanut kohderyhmän henkilöille.

Aineisto kerättiin Tampereen Setlementtiyhdistyksen Isosisko-toiminnasta kyselylomakkeilla. Kyselylomakkeet sisälsivät kaksi avointa kysymystä. Kaikista kohderyhmistä valittiin kymmenen henkilöä vastaamaan kyselylomakkeeseen.

Vastaukset purettiin aineistolähtöisellä sisältöanalyysillä. Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että kohderyhmien vastaukset tukevat toistensa vastauksia. Toiminta koetaan tärkeäksi ja tarpeellisena lasten ja nuorten tukemistyönä joka antaa hyviä vaikutteita lapsille ja nuorille.

Teoriaosuudessa tarkastellaan setlementtiyhdistystä, perhetyötä, tyttötyötä, ennaltaehkäisevää nuorisotyötä sekä Isosisko-toimintaa.

Avainsanat: setlementtiliike, tyttötyö, vapaaehtoistyö, sosiaaliset ongelmat

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Sosiaalialan koulutusohjelma

ABSTRACT

Author	Anne Pohjonen
Title	Big Sister Activity- A Model for Volunteer Work with Girls in Vaasa Settlement Movement
Year	2015
Language	Finnish
Pages	45 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Ahti Nyman

The Settlement Movement in Tampere started in 1998 the Big Sister-activity in youth work with girls to support children and adolescents. The same activity is now being planned in youth work with girls in Vaasa.

The purpose of this bachelor's thesis was to study the experiences of the volunteer workers, the big sisters, of the clients ie. the little sisters and the experiences of the parents of the little sisters.

The aim was to see how important and necessary this activity is considered to be and also to study the impact of the Big Sister-activity on the target group participants.

The material was collected in Tampere Settlement Movement with a questionnaire, which had two open-ended questions. Ten people from each target group were chosen to answer the questionnaire.

The responses were analysed with material-based content analysis method. On the basis of the results it can be said that the responses from the target groups support each other. The Big Sister-activity is considered to be an important and necessary support form for children and adolescents, which provides them with positive influences.

The theoretical part deals with settlement movement, work with families, work with girls, preventative youth work and big sister-activities.

Keywords: Settlement movement, work with girls, volunteer work, social problems

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	5
2	SETLEMENTTILIIKE.....	6
	2.1 Toynbee Hall.....	6
	2.2 Suomen Setlementtiliitto.....	7
	2.3 Vaasan Setlementtiyhdistys	8
	2.4 Perhetyö	9
	2.4.1 Arkipaja.....	9
	2.4.2 Taimitarha	10
	2.4.3 Tyttötyö	10
3	ISOSISKO-TOIMINTA	17
	3.1 Isosisko-toiminnan tavoite	17
	3.2 Isosisko-vapaaehtoistyön malli	17
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	20
	4.1 Tutkimusmenetelmät, tutkimusaineisto ja aineistonkeruumenetelmät ..	21
	4.2 Aineiston analyysi.....	22
	4.3 Tutkimuksen reliaabelius, validius, eettisyys	23
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	24
	5.1 Isosiskojen vastaukset.....	24
	5.1.1 Isosiskojen positiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta	24
	5.1.2 Isosiskon negatiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta	26
	5.1.3 Isosiskojen ajatuksia pikkusiskojen kokemuksista	28
	5.2 Pikkusiskojen vastaukset	30
	5.2.1 Pikkusiskojen positiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta ..	31
	5.2.2 Pikkusiskojen negatiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta ..	33
	5.3 Vanhempien vastaukset	34
	5.3.1 Vanhempien positiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta... ..	35

5.3.2 Vanhempien negatiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta..	37
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
7 POHDINTA.....	41
LÄHTEET.....	43
LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Syksyn 2012 -2014 Tyttis kävijämäärien koostumus	s.11
Kuvio 1. Vaasan Setlementtiyhdistyksen perhetyön organisaatio	s.8
Kuvio 2. Tyttiksen kävijämäärän nousu vuosien 2012 -2014 aikana	s.12
Kuvio 3. Mitä positiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on antanut ?	s.24
Kuvio 4. Mitä negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on antanut?	s.26
Kuvio 5. Mitä kokemuksia ajattelet pikkusiskojen saavan toiminnasta?	s.28
Kuvio 6. Mitä hyvää ja kivaa on olla pikkusiskona?	s.31
Kuvio 7. Mitä huonoa ja tylsää on olla pikkusiskona?	s.33
Kuvio 8. Mitä positiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on herättänyt?	s.34
Kuvio 9. Mitä negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on herättänyt?	s.36

LIITELUETTELO

LIITE 1. Tutkimuslupa

LIITE 2. Saatekirje Isosiskoille, Isosiskojen haastattelulomake

LIITE 3. Saatekirje pikkusiskoille, Pikkusiskojen haastattelulomake

LIITE 4. Saatekirje pikkusiskojen vanhemmille, Pikkusiskojen vanhempien haastattelulomake

1 JOHDANTO

Toimin tyttötyön ohjaajana Vaasan Setlementtiyhdistyksen perhetyössä. Tämä opinnäytetyö tehdään perhetyön tilauksesta kehittämään ja antamaan uusia työkaluja toimintaan. Ennaltaehkäisevän lapsi- ja nuorisotyön koen yhdeksi tärkeimmäksi yhteiskuntamme työksi. Ennaltaehkäisevää lapsi- ja nuorisotyötä tukee lastensuojelulaki (L 12.2.2010/88). Ehkäisevä lastensuojelulaki turvaa ja edistää lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tukee vanhemmuutta. Vaikka lasten ja nuorten hyvinvointiin panostetaankin eri palvelujärjestelmin, ohjeistuksin sekä lakipykälän, liian iso osa lapsista ja nuorista voi silti huonosti yhteiskunnassamme.

Tyttötyö on ennaltaehkäisevää lapsi- ja nuorisotyötä, jonka tavoitteena on mahdollistaa lapsuuden säilyminen mahdollisimman pitkään ja ennaltaehkäistä lasten ongelmien kasaantumisen jo varhaisessa vaiheessa. Tyttötyön-toiminta on tarkoitettu Ristinummen alueen 4.-7.-luokkalaisille tytöille.

Tyttötyön kysyntä on kasvanut viime vuosien aikana ja lapsilla on lisääntynyt tarve turvallisen aikuisen seuraan ja saada yksilöllistä huomiota. Tyttötyön resurssit eivät yksin riitä vastaamaan näitä tarpeita, joten tulemme käynnistämään tämän opinnäytetyön myötä syksyllä 2015 Tyttötyön ohelle Isosisko-vapaaehtoistyön mallin. Isosisko-toiminnan aloittamisessa ja suunnittelussa tullaan hyödyntämään Tampereen toimintamallia sekä sieltä saatuja tutkimustuloksia. Opinnäytetyössäni tutkin, mitä positiivisia ja negatiivisia kokemuksia Tampereen Isosiskot, pikkusiskot sekä heidän vanhempansa ovat kokeneet Isosisko-toiminnassa. Tutkimustulosten pohjalta luodaan Vaasan Setlementin perhetyöhön sellainen Isosisko-toimintamalli, joka parhaiten palvelee vaasalaisia nuoria. Tutkimus oli laadullinen eli kvalitatiivinen ja tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselyä. Työni alussa kerron Setlementin historiasta, sen rantautumisesta Suomeen sekä milloin toiminta sai alkunsa Vaasassa. Isosisko-toiminta tulee kytkeytymään Vaasan Setlementtiyhdistyksen perhetyöhön, joten kerron perhetyöstä sekä sen alaisuudessa toimivista yksiköistä.

2 SETLEMENTTILIIKE

Setlementtiliikkeen juuret ovat saaneet alkunsa 1800-luvun lopulla Lontoon köyhimpiin kortteleihin perustetuista vapaaehtoistyön kansalaiskeskuksista. Kansalaiskeskuksissa tarjottiin koulutusta ja apua ihmisten sosiaalisiin ongelmiin. Setlementtiliike sitoutui vaikeissa tilanteissa olevien ihmisten aseman edistämiseen. Setlementtiliike on levinnyt vuosien aikana ympäri maailmaa säilyttäen saman ideologiansa. (Valli 1999,3.)

2.1 Toynbee Hall

Englannin teollistuneen yhteiskunnan lieveilmiöihin kuten slummiutumiseen ja syrjäytymiseen tarvittiin apua. Yliopistossa opiskelevat oppilaat perustivat ensimmäisen setlementin vuonna 1884 Lontoon East Endiin työläiskorttelin, joka nimettiin Toynbee Halliksi. Köyhälistöön perustettiin kansalaiskeskuksia, setlementtejä, joissa annettiin sosiaalisten ongelmien kanssa kamppaileville rohkaisua, koulutusta ja tukea. Toynbee Halliin asettui asumaan yliopiston opettajia ja opiskelijoita, jotka halusivat tehdä yhteistyötä köyhien ihmisten parissa. Setlementin työntekijöiden tehtävänä oli poistaa ihmisten väliltä muureja ja huomioida erityisesti köyhät ja köyhyys. "*Antakaa itsenne, älkää rahojanne*", oli julistus, jota levitettiin parempiosaisen keskuudessa. Toynbee Hall on edelleen toiminnassa ja sen tärkeimpänä toiminta-ajatuksena on vapaaehtoistyö. (Toynbee Hall 2015.)

Setlementti-idea levisi nopeasti ympäri maailmaa. Erimuotoisia ja erilinjaisia setlementtejä oli jo 1900-luvun alkupuoliskolla Kaukoidässä, Japanissa, Libanonissa, Palestiinassa, Lähi-idässä sekä Suomessa. Kansainvälinen Setlementtiliitto; International Federation of Settlements and Neighborhood Houses (IFS) perustettiin vuonna 1926. (Social settlement 2015.)

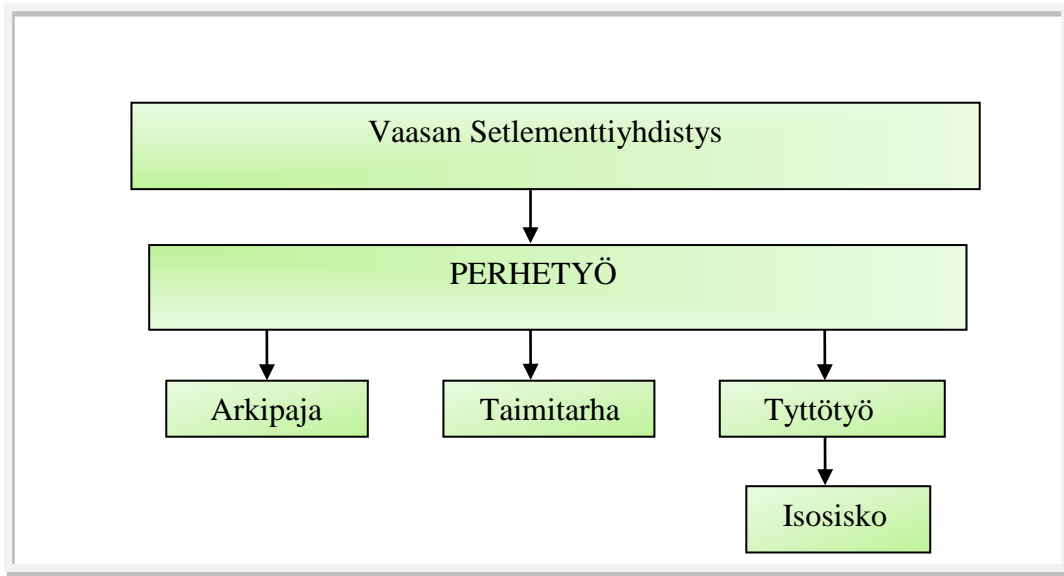
2.2 Suomen Setlementtiliitto

Suomeen Setlementtiliike asettui pysyvästi vuonna 1918, joka sai myöhemmin nimekseen Suomen Setlementtiliitto. Setlementtiliikkeen Suomessa muodostavat Suomen Setlementtiliitto ja sen paikalliset yhdistykset. Setlementtiliike on sivistys- ja sosiaalialan suurimpia palveluntuottajia sekä työllistäjiä. Erimuotoista toimintaa on 50:llä eri paikkakunnalla. Palveluksessa on lähes 4000 ammattilaista sekä suuri joukko eri-ikäisiä ja eri taustoista tulevia vapaaehtoisia. (Valli 1999,5.)

Setlementin toiminta on laajaa ja monipuolista. Toiminnan kohderyhmään kuuluvat kaikki vauvasta vanhuksiin. Toiminta koostuu lapsi-, nuoriso- ja vanhustyöstä, opinto-, kulttuuri- ja monikulttuurisuustyöstä sekä monipuolisista asumispalveluista. Setlementit kehittävät jatkuvasti työn uusia tapoja ja käytäntöjä, eritoten niillä alueilla, joilla mikään muu taho ei vielä toimi tai tuota paikallisia palveluja. Setlementtityö on alusta asti perustunut samoihin kestäviin arvoihin. (Setlementtiliitto 2015 a.)

Setlementti työtä ohjaavat seuraavat periaatteet; *Ihmisten kunnioitus, erilaisuuden hyväksyminen, tasa-arvoinen kohtaaminen sekä heikommassa asemassa olevien auttaminen, yksilön elämänhallinnan edistäminen, elinikäisen oppimisen tukeminen, vuorovaikutuksen ja lähimmäisyyden lisääminen sekä yhteisöllisyyden ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen toimintojen kehittäminen.* Setlementti on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton. Tämä mahdollistaa eri uskontokuntiin ja poliittisesti erilailla ajattelevien osallistumisen toimintaan. Suomen Setlementtiliiton jäsenenä on 50 paikallisyhdistystä, jotka toimivat eri puolilla Suomea. Yksi niistä on Vaasan Setlementtilyhdistys. (Setlementtiliitto 2015 b.)

Kuvio 1 kuvaa Vaasan Setlementtiyhdistyksen perhetyön organisaatiota. Perhetyöhön kuuluu Arkipaja, Taimitarha ja Tyttötyö, tämän opinnäytetyön pohjalta Tyttötyön alaisuuteen liittyy myös Isosisko- vapaaehtoistyöntoiminta.(Kalliokoski 2015.)

Kuvio 1. Vaasan Setlementtiyhdistyksen perhetyön organisaatio

Seuraavaksi tarkastellaan kerron Vaasan Setlementtiyhdistystä (ks. 2.3) ja perhetyötä (ks. 2.4), perhetyöhön kuuluvia yksiköitä kuten, Arkipajaa (ks. 2.4.1), Taimitarhaa(ks. 2.4.2), Tyttötyötä (ks. 2.4.3)sekä Isosisko-toimintaa (ks. 3.).

2.3 Vaasan Setlementtiyhdistys

Vaasan Setlementtiyhdistys on perustettu vuonna 1948. Toiminta-alueena on Vaasan kaupunki, lähiympäristö sekä kuntaliitoksen myötä myös Vähäkyrö. Toiminnan perusajatuksena on edistää lasten, nuorten, aikuisten ja vanhusten sosiaalisten tarpeiden täyttyminen. (Vaasan Setlementtiyhdistys 2015.)

Vaasan, niin kuin muidenkin setlementtiyhdistyksien perustehtävinä ovat; ”Edistää hyvää elämää, ihmisoikeuksien ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumista sekä ihmisten ja yhteisöjen osallisuutta ja osallistumista”. Setlementtityötä tukevat arvot ovat; ”Yksilön oikeuksien kunnioittaminen, erilaisuuden hyväksyminen, ihonväristä, sukupuolesta tai kulttuurista riippumaton tasa-arvoisuus, luottamus ihmiseen ja hänen kykyyn ratkaista itsenäisesti omia ongelmiaan, paikallisuus, sitoutuminen heikommassa tilanteessa olevan ihmisen tilanteen parantamiseen”. Vaasan Setlementtiyhdistyksen alla toimii useita eri yksiköitä, yksi niistä on perhetyö. (Vaasan Setlementtiyhdistys 2015.)

2.4 Perhetyö

Perhetyön tehtävänä on tukea perheiden omaa selviytymistä erilaisissa elämäntilanteissa ja ennaltaehkäistä perheiden ongelmatilanteita. Perhetyö on ennaltaehkäisevää, perheen arjessa tapahtuvaa tilapäistä apua. Perhetyö koostuu; Arkipajan, Taimitarhan ja Tyttötyön toiminnasta. (Kalliokoski 2015.)

2.4.1 Arkipaja

Arkipaja aloitti toimintansa vuonna 2000. Arkipajan toiminta on ennaltaehkäisevää perhetyötä, jota tehdään yhteistyössä Vaasan kaupungin perhepalveluiden, erityisesti sosiaalitoimen kanssa. Arkipaja-toiminnan laaja yhteiskunnallinen tavoite on syrjäytymisen ehkäiseminen. Sitä tavoitellaan pienemmin osatavoittein, jotka ovat vanhemmuuden tukeminen, äidin ja lapsen varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen ja äidin voimavarastaminen, lisäksi maahanmuuttajataustaisilla suomenkielen oppiminen ja kotoutumisessa avustaminen. Tavoitteiden saavuttamisessa ja erilaisissa lapsiperheen arjen tilanteissa ja kysymyksissä tukea antavat vertaisryhmä, Arkipajan ohjaajat sekä vaasalainen perhepalveluverkosto. Toiminta on tarkoitettu vaasalaisille, erilaisissa elämäntilanteissa oleville äideille ja heidän alle kouluikäisille lapsilleen. Valtaosalla ryhmiin valikoituneista äideistä on Vaasan sosiaalitoimen asiakkuus. (Kalliokoski 2015.)

"Arkipajan rikkaus on se, että voimme jakaa yhdessä asioita keskenämme, tulemmepa sitten Suomesta, Afrikasta tai mistä tahansa"

(Vaasan Setlementtiyhdistys ry 2008).

2.4.2 Taimitarha

Taimitarha on ennaltaehkäisevää perhetyötä. Toiminta käynnistyi vuonna 2003 nuorten äitien ja yksinhuoltajaäitien tukemistyöksi. Toiminnan tavoitteina on antaa tukea äideille heidän elämän eri tilanteissa ja auttaa heitä selviytymään arjessa ja antaa ryhmätoiminnan myötä mahdollisuuksia vertaistukeen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen muiden samassa elämäntilanteessa olevien kanssa. Tavoitteiden saavuttamisessa auttavat vertaistuki, Taimitarhan ohjaajat, sekä ulkopuoliset tahot, jotka vierailevat Taimitarhan ryhmissä. (Kalliokoski 2015.)

Taimitarhan toiminnassa on erilaisia ryhmiä, joita pidetään eri puolilla Vaasaa. Taimitarhan äiti-lapsiryhmiä ovat: yksinhuoltajaryhmä, sisarusryhmä, ensimmäisen lapsen saaneiden ryhmä sekä muut äiti-lapsiryhmät. Toimintaan kuuluu myös perhekahvila, imetystukiryhmä sekä ensisynnyttäjille tarkoitettu perhevalmennus. Näiden ohella Taimitarhan toiminta sisältää erilaisten arjessa, omassa elämännäköisyydessä ja lastenkasvatuksessa tarvittavien tietojen ja taitojen jakamista sekä virkistystoimintaa. (Kalliokoski 2015.)

2.4.3 Tyttötyö

Vaasan Setlementtiyhdistyksen Tyttötyö eli Tyttis sai alkunsa vuonna 2005, kun Taimitarhassa katsottiin tarpeelliseksi reagoida nuorten teiniraskauksien määrän kasvuun. Tyttötyö on ennaltaehkäisevää lapsi- ja nuorisotyötä, jonka tavoitteena on mahdollistaa tyttöjen lapsuuden säilyminen mahdollisimman pitkään. Toiminnassa pyritään luomaan turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri aikuisen läsnäololla ja roolimallilla sekä rohkaistaan tyttöjä ilmaisemaan omia ajatuksiaan, tuki-

en heitä elämän eri vaiheissa. Tyttötyö on maksutonta tytöille, joten se mahdollistaa myös vähävaraisten tyttöjen osallistumisen toimintaan. (Kalliokoski 2015.)

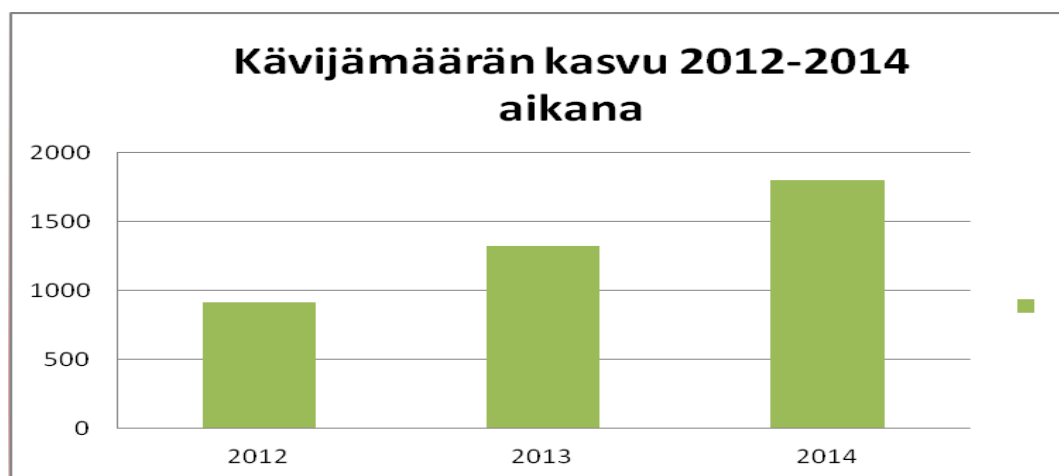
Tyttis on tarkoitettu 10–14-vuotiaille tytöille, jotka käyvät Ristinummen alueen koulua. Tytöille tarjotaan kerhotoimintaa, joka alkaa heti koulun jälkeen. Työtä tehdään sukupuolisensitiivisellä työotteella kahden ohjaajan voimin. Kerhotoiminnan sisältö perustuu tyttöjen omiin toiveisiin, askarteluun, leivontaan, musii-kin kuunteluun, keskusteluihin, retkiin ja tapahtumiin jne. Työtä tehdään yhteistyössä lähikoulujen kuraattorien, terveydenhoitajien ja rehtoreiden kanssa. Ohjausryhmä kokoontuu 1-2 kertaa vuodessa keskustelemaan ja arvioimaan koulussa ja Tyttiksessä ilmenneitä tyttöjen tilanteita ja ongelmia ja näihin pyritään yhteistyöllä vaikuttamaan. (Kalliokoski 2015.)

Tyttis-kävijöiden määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Tällä hetkellä tyttöjä toiminnassa on lähes 100. Osa tytöistä on niin sanotuista "normiperheistä", mutta osa tulee perheistä, joissa on sosiaalisia ongelmia. Toiminnassa on mukana entistä enemmän erityistä tukea tarvitsevia tyttöjä. Myös erikulttuuritaustaisten tyttöjen määrä on lisääntynyt ja heillä on omat vaikeudet ja haasteensa. Oheinen taulukko (ks. taulukko 1) havainnollistaa Tyttis-kävijämäärän kasvua vuosien 2012–2014 aikana. (Kalliokoski 2015.)

Taulukko 1. Syksyn 2012 - 2014 Tyttis-kävijämäärien koostumus.

SYKSY	RYHMIÄ	TYTTÖJÄ TOIMINNASSA	RYHMÄKERRAT	KÄYNTIKERRAT
2012	5	42	19	912
2013	6	78	17	1326
2014	7	106	17	1802

Vuonna 2012 syyslukukauden alettua toiminta koostui 5 Tyttis- ryhmästä, kävijöinä 42 tyttöä. Seuraavan vuoden syksynä kysyntä lähes tuplaantui, tyttöjä toiminnassa kävi 78 ja ryhmiä perustettiin yksi lisää(6). Syksyllä 2014 tyttöjä toiminnassa oli jo yli 100 ja ryhmiä 7. Alla oleva kuvio (ks. kuvio 2) kuvaa Tyttis-kävijämäärän nousua pylväiden muodossa.(Kalliokoski 2015.)

Kuvio 2. Tyttiksen- kävijämäärät ovat nousseet huimasti vuosien 2012 - 2014 aikana.

Vuonna 2012 syyslukukauden aikana käyntikertoja kirjattiin 912 kappaletta. Seuraavan vuoden syksynä kysyntä kasvoi lähes puolella, käyntikertoja vuonna 2013 oli 1326. Syksyllä 2014 toimintaan tuli jälleen lisää tyttöjä. Kauden aikana kävijöitä oli 1802. Tämä kertoo lasten tarpeesta saada olla osana mukavaa toimintaa ja saada kokea olevansa tärkeä. (Kalliokoski 2015.)

Yllä oleviin lukuihin mahtuu myös paljon sosiaalisia ongelmia. Osa tytöistä tulee perheistä, joissa päihteet, väkivalta, rikollisuus, työttömyys, vähävaraisuus, sairaudet jne. ovat osa tyttöjen jokapäiväistä arkea. (Kalliokoski 2015.)

Myös kouluterveydenhuollossa lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen on noussut yhdeksi tärkeimmäksi osaksi työtä, jonka parissa työskennellään päivit-

täin. Kouluterveydenhuollossa kohdataan viilteleviä, masentuneita, syömishäiriöistä kärsiviä nuoria sekä nuoria, jotka ovat kokeneet väkivaltaa.(Hamarus, Kannervio, Landen & Pulkkinen 2014,103.) Myös lehdistä saamme lukea lähes päivittäin uutisia, jotka liittyvät lasten ja nuorten pahoinvointiin.

"Itsemurhan tehnyt 14-vuotias oli koulukiusattu" (Savon-sanomat 2015).

"Työntekijöihin kohdistuva väkivalta nuorisokodeissa ei ole harvinaista" (Iltasanomat 2014).

"Koulukiusatun isä kertoo piinastaan, kiusaaminen oli ajaa poikani kuolemaan" (Iltasanomat 2015).

"Minulla ei ole ketään, jolle puhua" (Iltalehti 2015).

"Hyvää ystävänpäivää, tapa itsesi" (Pohjalainen 2015).

"Joka viides lapsi on yksinäinen" (Turun Sanomat 2015).

Lasten ja nuorten ongelmiin tulee entisestään puuttua, sillä korjaava työ tulee aina ennaltaehkäisevää työtä kalliimmaksi. Lapset ja nuoret kokevat entistä enemmän yksinäisyyttä, syrjäytymistä, koulukiusaamista, masennusta, ahdistuneisuutta jne. (Junttila 2015,28.)

Yksinäisyys. Yksinäisyys on tunne, ettei ole ketään kenen kanssa puhua tai ketään, kuka ymmärtäisi ajatuksia, tunteita, aikomuksia tai toiveita. Yksinäisyys voi olla myös tunne, että seisot joukossa, mutta silti koet olevasi ulkopuolinen, kelpaamaton ja kuulumaton joukkoon. Koet lähinnä pakokauhua ja halua olla mieluummin yksin, kuin yrittää olla joukossa, mihin et koe kuuluvasi. (Junttila 2015,13.)

Joka viides lapsi kokee jossain vaiheessa elämää ahdistusta ja paha oloa, ettei hänellä ole ystävää joka kuuntelisi, johon luottaisi, jonka kanssa voisi jakaa asioi-

ta ja kokemuksia. Tarpeettomuuden, olemattomuuden ja ulkopuolisuuden tunne on yksinäisyydessä pahimmat tunteet, joilla on välittömiä, pitkäkestoisia ja jopa lähtemättömiä vaikutuksia. (Junttila 2015, 29- 31.)

Ahdistuneisuushäiriö. Lapsuuden mielenterveydellisistä ongelmista yleisin on ahdistuneisuushäiriöt. Niihin kuuluvat erilaiset pelot, joista yleisin pelko on sosiaalisten tilanteiden pelko eli sosiaalinen ahdistuneisuus. Sen pitkittyntä tilaa kutsutaan fobiaksi. Sosiaalisesta ahdistuksesta kärsivän suurimpina pelkoina on pitää luokan edessä esitelmää tai vastata tunnilla opettajan tekemiin kysymyksiin, lähteä koulun diskoon tai muihin sosiaalisiin tapahtumiin, missä joutuu sosiaalisen vertailun ja katseiden kohteeksi, missä saattaisi toimia väärin ja tulla nolatuksi muiden silmien alla. Esiintyminen tuo lähes kaikille jännitystiloja, se on aivan normaalia, mutta esiintymispelko on jo huolestuttavampaa. Jos ahdistuneisuus kasvaa sietämättömän suureksi, tuo se tullessaan erilaisia oireita kuten pelkotiloja, levottomuutta, unettomuutta, keskittymisvaikeuksia, paniikkihäiriöitä sekä pahimmassa tapauksessa psykiatrisia häiriöitä. Tällainen rajoittaa ihmissuhteita, opiskelua, yhteiskuntaan osallistumista sekä tavallista arkielämää. (Junttila 2015, 98- 99.)

Syrjäytyminen. Tie köyhyyteen ja syrjäytymiseen saa alkunsa usein jo lapsena, osin jo ennen syntymää. Osa ongelmista lähtee jo sikiökaudelta äidin elämäntavoista. Huono-osaisuudella on taipumus periytyä, kukaan ei voi valita perhettä johon syntyy, mutta on pitkälti kiinni vanhemmista, millaisen alun lapsi elämäleen saa. Huostaanotot, mielenterveysongelmat, rikollisuus, kouluttamattomuus ja toimeentulo-ongelmat ovat yleistyneet merkittävästi. Vanhemmat, jotka joutuvat jatkuvasti kamppailemaan sosiaalisten ongelmien kanssa uupuvat, eivätkä heidän voimavaransa riitä lasten tarpeisiin. Vanhempien asenteet, kannustavuus ja kiinnostuneisuus vaikuttavat kaikki lapsen kehitykseen ja syrjäytymiseen. (Kangas 2011.)

Koulukiusaaminen. Koulukiusaus on lisääntynyt ja siihen puuttuminen on jokaisen, rehtorin, opettajan, vanhemman, kavereiden ja muiden lasten ja nuorten kanssa olevien velvollisuus. Liian usein sivusta seuraavat henkilöt vaikenavat näkemästään ja kuulemastaan, eivätkä puutu asiaan. Kaikilla on oikeus turvalliseen koulu- ja vapaa-ajan ilmapiiriin. (Segercrantz & Haapasaari 2014.)

Koulukiusaaminen ei aina näy ulospäin lapsesta. Usein lapsi myös pyrkii salaamaan, jos häntä kiusataan. Silloin tilanne on hankala: miten voi auttaa lasta, jos ei edes tiedä kiusaamisesta? Kiusaamista on montaa eri tyyppiä. Kuka tahansa voi joutua kiusaamisen kohteeksi, kiusaaminen voi olla fyysistä, jolloin kyseessä voi olla lyömistä, tönimistä, potkimista tai muunlaista fyysistä satuttamista. Kiusaaminen voi kohdistua lapsen itsensä lisäksi myös lapsen tavaroihin tai vaatteisiin. Kiusaaminen on usein myös sanallista kiusaamista, jolloin kyseessä voi olla haukkumista, nimittelyä ja pilkkaamista. Lisäksi sanallinen kiusaaminen voi sisältää juorujen levittämistä sekä pahan puhumista muille tahoille. Nettikiusaaminen on yleistynyt rajusti, kuten häiritsevät sähköpostit, Chat-viestit sekä kotisivujen tarveleminen. Kiusaamista ovat myös häiritsevät puhelut tai tekstiviestit. Lapsella jolla on vähän ystäviä tai hän on luonteeltaan hiljainen tai pelokas, kiusatuksi tulemisen riski voi olla suurempi. (Terve.fi 2015.)

Masennus. Masennus eli depressio on nuorten keskuudessa muoti-ilmaisu, "*Mä oon ihan depiksessä, mun pitää saada nyt vaan olla ja hengaila*". Jos todella on masentunut, silloin ei ole voimavaroja hengailuun ja se on kaikkea muuta kuin muodikasta. Masennuksesta kärsivä on kuin mustassa säkissä, josta ei ole ulospääsyä, vaikka sitä haluaisikin. Kun alakuloisuus ja henkinen stressi käyvät liian suureksi, taakka kasvaa liian suureksi, voi masennus puhjeta. Masennuksen oireita ovat mielialan lasku, alentunut kyky nauttia asioista ja tuntea mielenkiintoa mihinkään, aloitekyky on kadoksissa ja pienetkin asiat uuvuttavat. Masentunut jättää usein harrastuksensa, ystävät, vanhat tapansa ja arvostuksen kohteensa. Elämä on tylsää, turhaa, puuduttavaa ja merkityksetöntä, ei ole enää väliä koulusuorituksilla

tai rikkoutuneilla ystävyys suhteilla, energialähteet välittämiseen ovat hiipuneet. Nukkumisesta saattaa tulla ongelma, joko nukuttaa koko ajan tai ei lainkaan, iltaihin on vaikea mennä nukkumaan ja aamuisin vaikea herätä. Tämä vaikuttaa myös ruokailurytmiin, joko mikään ei maistu tai vastaavasti pahaan oloon tulee syötyä lohturuokaa kuten sipsejä, karkkeja, limsaa, hampurilaisia, myös päihteet voivat astua kuvioon hyvän olon saamiseksi. Masennuksen hoitoon harvoin auttavat enää kotikonstit, niin kuin yksinäisyyteen auttaa puhuminen ja yhteinen tekeminen. (Junttila 2015, 107- 109.)

Masennuksesta kärsivälle ei pidä mennä sanomaan *"piristy, lähde vaikka lenkille, lopeta tuo laiskottelu"*. Se on kuin sanoisi pyörätuolissa istuvalle *"nouse ja lähde juoksemaan"*. Masentunut ei jaksaa ottaa itseään niskasta kiinni ja innostua, vaan hän tarvitsee ammattiapua paljon ja pitkään toipuakseen masennuksesta. Jos hoitoa ei saa riittävän varhaisessa vaiheessa, masennus syvenee ja siitä toipuminen on pidempiaikaisempaa. Masennusta voi ennaltaehkäistä, kun muistaa syödä säännöllisesti ja monipuolisesti, ulkoilla, nukkua riittävästi, keskustella ajoissa ilmenneistä ongelmista jollekin, joka voi auttaa, asioita ei kannata jäädä yksin hautomaan. (Junttila 2015, 107- 109.)

Alkoholi/päihteet. Vanhempien ja muiden aikuisten päihteiden käyttö vaikuttaa nuorten tulevaan päihdekäyttäytymiseen. Nuorten päihdekokeilut ovat yleistyneet ja yhä nuoremmat kokeilevat päihteitä. Päihdekokeilut aloitetaan yleensä tupakoinnilla ja alkoholin käytöllä. Päihteisiin kuuluu alkoholi, tupakka, huumausaineet, haisteltavat aineet sekä lääkkeiden väärinkäyttö. (Tukiverkko 2015.)

Päihteitä käytetään hyvän ja huumaavan olon saamiseksi, saadaan nopeasti tyydytystä ja mielihyvää, joka lievittää pahaa oloa ja turruttaa ahdistuksen. Alkoholi ja tupakka ovat yleisimmät päihteet nuorten keskuudessa, joista myös suurimmat päihdeongelmat johtuvat. Päihderiippuvuus rajoittaa ja kaventaa elämää, nuori jää helposti päihdekoukkuun ja tarvitsee hyvän olon saamiseksi aina vain suurempia määriä saavuttaakseen mielihyvän. (Nuorten mielenterveystalo 2015.)

3 ISOSISKO-TOIMINTA

Lasten ja nuorten pahoinvointi on yhteiskunnassamme kasvanut viime vuosien aikana huimasti ja kun yhteiskunnassa tehdään säästöjä, lasten ja nuorten elämään vaikuttavat leikkaukset ovat listan kärjessä. Iso osa lapsista ja nuorista voi huonosti, johon tulee puuttua kaikin keinoin. (Junttila 2015,28.) Yhtenä keinona on vapaaehtoistyön voimin toimiva Isosisko-toiminta, jonka tavoitteena on tukea lapsia ja nuoria heidän elämän eri tilanteissa. (Malmi ym. 1998, 12.)

3.1 Isosisko-toiminnan tavoite

Isosisko-toiminta on ennaltaehkäisevää lasten ja nuorten tukemistyötä. Isosisko-toiminnan tärkeimpinä tavoitteina on tukea lapsia ja nuoria heidän elämän eri tilanteissa, olla kaverina ja aitona kuuntelijana, jonka tehtävänä on auttaa lapsia ja nuoria selviytymään ongelmistaan. (Malmi ym. 1998, 12.)

3.2 Isosisko-vapaaehtoistyön malli

Isosisko-toiminnan aloituksessa vapaaehtoiset koulutetaan tehtävään, heille kerrotaan mitä vapaaehtoistyö on sekä mitä Isosisko ja pikkusisko termit tarkoittavat. Koulutuksessa tuodaan esille, mitä Isosiskolta vaaditaan ja perehdytetään sukupuolisensitiiviseen työotteeseen.

Koulutus. Vapaaehtoistyöntekijä koulutetaan tehtävään. Vapaaehtoistoiminnan koordinaattori järjestää vapaaehtoistyöntekijöille eli tuleville Isosiskoille kaksipäiväisen kurssin. Kurssille osallistuminen ei sido automaattisesti Isosisko-toimintaan. Kurssin lopuksi järjestetään yksilöhaastattelu, jonka pohjalta selvitetään onko hakija soveltuva Isosiskoksi ja haluaako hän ryhtyä tehtävään ja sitoutua siihen vuodeksi. Kurssin aikana tutustutaan toisiin, tehdään ryhmitöitä sekä luovia harjoituksia, tuodaan esille mahdollisia omia vahvuuksia sekä ilmaistaan motiivit vapaaehtoistyöhön osallistumiseen. Koulutuksessa tuodaan esille Isosiskolta vaadittu rooli, jolloin hän toimii yhteistyössä pikkusiskon perheen kanssa,

mutta ei ole lastenhoitaja, terapeutti eikä vanhempien Isosisko, vaan hän on pikkusiskolle tarkoitettu kaveri. Isosiskoilta vaaditaan vaitiolovelvollisuutta, joka käydään kurssilla läpi sekä ohjeistus milloin tulee olla yhteydessä koordinaattoriin, kun pikkusiskon etu sitä vaatii. (Malmi ym. 1998, 20- 21.)

Vapaaehtoistyö. Vapaaehtoistyö on toimintaa, jota vapaaehtoinen tekee omasta kiinnostuksestaan ja halustaan. Työstä ei makseta palkkaa. Vapaaehtoistyö antaa tekijälle mielekästä tekemistä, lisää positiivista elämänasennetta, antaa mukavaa yhdessäoloa lasten ja nuorten kanssa sekä tuo hyvän mielen, kun voi olla avuksi. Työ antaa myös vapaaehtoistyötekijänä toimivalle opiskelijalle tietoa ja taitoa tulevaan työelämään sekä mahdollisesti antaa opintopisteitä koulutyöhön. (Malmi ym. 1998, 20- 21.)

Isosisko. Vapaaehtoistyöntekijän eli Isosiskon tulee olla positiivinen roolimalli lapselle, hänen tulee olla 18 vuotta täyttänyt, joka on aidosti läsnä kuunnellen ja välittäen. Isosiskon ei tule olla ammattilainen, eikä sitä häneltä vaadita missään vaiheessa. Hänen tulee sitoutua tehtävään noin yhdeksi vuodeksi. Isosiskon tulee tavata hänelle valittua pikkusiskoa yhdestä neljään kertaan kuukaudessa. Isosiskot voivat toimia tarvittaessa myös apuohjaajina tapahtumissa, retkillä ja leireillä. Näistä heille maksetaan pientä palkkaa. (Malmi ym. 1998, 20- 21.)

Pikkusisko. Pikkusisko on nimike tytölle, joka on Isosisko-toiminnassa mukana. Tampereen pikkusiskot valikoituvat eri tahojen kautta, kuten sosiaalityöntekijän, kuraattorin tai opettajan ohjaamina. Osa tytöistä tulee kavereiden tai vanhempien kautta ja pikkusisko voi olla kuka tahansa peruskouluikäinen tyttö. (Malmi ym. 1998,12.) Vaasan mallin mukaisessa Isosisko-toiminnassa pikkusiskot valikoituvat Tyttis- ryhmästä. Ensisijaisesti pikkusiskoiksi pääsevät ne tytöt, jotka kuraattori ja Tyttis- ohjaajat katsovat aiheelliseksi. Tytöllä saattaa olla ongelmia kotona, koulussa tai ystäväpiirissä. Tytön tarve saada Isosisko voi olla millainen tahansa, pikkusisko hyötyy kannustavasta ja positiivisesta ilmapiiristä, vertaistuesta ja Isosiskon hyvästä roolimallista.

Isosisko-toiminta on niin sanottua matalan kynnyksen toimintaa, joka ei leimaa toiminnassa mukana olevaa. Toiminta tukee niin sanottuja harmaalla vyöhykkeellä olevien perheiden tyttöjä. Toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista ja pikkusiskoilla tulee olla kirjallinen lupa vanhemmilta. (Malmi ym. 1998,12.)

Sukupuolisensitiivisyys. Vuonna 2014 Suomen Setlementtiliitossa alkoi kolmivuotinen sukupuolisensitiivisen nuorisotyön kehittämishanke, jonka tavoitteena on kehittää ja tukea eri setlementeissä tehtävää sukupuolisensitiivistä työtä. (Tyttötyö 2015.). Tyttötyötä, kuten myös Isosisko-toimintaa toteutetaan sukupuolisensitiivisellä työotteella, mikä tarkoittaa, että toiminnassa oleville Tyttis- tytöille ja pikkusiskoille suunnatussa toiminnassa huomioidaan jokainen yksilönä ja heidän tapansa kokea oma identiteettinsä. (Malmi ym. 1998, 9.)

Sukupuolisensitiivisyys on herkkyyttä huomioida sukupuolten vaikutukset lasten ja nuorten elämässä. Isosisko-toiminnassa tulee tunnistaa erilaisia tyttönä olemisen muotoja ja tapoja. Sukupuolisensitiivinen työ pyrkii avaamaan ja laajentamaan sukupuolirooleja sekä poistamaan stereotyyppisiä ajatusmalleja. Sukupuolisensitiivisellä työotteella autetaan nuoria löytämään oma naiseus monien mallien ja vaihtoehtojen joukosta. Sukupuolisensitiivinen työ vaatii ohjaajalta omien ajattelumallien ja stereotyyppisten mallien poistamista. (Eischer & Tuppurainen 2011, 15–17.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia vapaaehtoistyönmallia ja saada tietää, mitä positiivisia ja negatiivisia kokemuksia toiminnassa mukana olevat ovat kokeneet. Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kyselylomakkeet saatekirjeiden kera (ks. liite 2,3,4) lähetettiin Tampereen tyttötyöhön. Kyselylomakkeet jaettiin kymmenelle Isosiskolle, kymmenelle pikkusiskolle sekä kymmenelle pikkusiskon vanhemmalle täytettäväksi.

Isosiskojen kyselylomakkeet sisälsivät kolme avointa kysymystä:

Mitä positiivisia ajatuksia ja kokemuksia sinulla on Isosisko-toiminnasta?

Mitä negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia sinulla on Isosisko-toiminnasta?

Mitä kokemuksia ajattelet pikkusiskojen saavan toiminnasta?

Pikkusiskojen kyselylomakkeet sisälsivät kaksi avointa kysymystä:

Kerro mitä hyvää ja kivaa on olla pikkusiskona?

Kerro mitä huonoa ja tylsää on olla pikkusiskona?

Pikkusiskojen vanhemmilta kysyttiin avoimilla kysymyksillä:

Mitä positiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on herättänyt?

Mitä negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on herättänyt?

Avointen kysymysten tarkoituksena on saada vastaaja vastaamaan kysymyksiin laajalti ja vapaasti omia sanoja käyttäen. Kysymysten avulla haluttiin selvittää vapaaehtoisten eli Isosiskojen, heidän asiakkaiden eli pikkusiskojen sekä pikkusiskojen vanhempien kokemuksia vapaaehtoistyönmallista. Tutkimuksen avulla haluttiin tarkastella kuinka tärkeänä ja tarpeellisena toimintaa pidetään ja millaisia vaikutuksia Isosisko-toiminta on antanut kohderyhmän henkilöille.

Tutkimusta varten anottiin tutkimuslupa (ks. liite 1) Tampereen Setlementin tyttötyön toiminnan ohjaajalta, joka on Isosisko-toiminnan yksi perustajista. Isosisko-toiminnan verkostoituminen on yksi Isosisko-toiminnan perusajatus, joten tutkimusluvan saanti oli helppoa.

4.1 Tutkimusmenetelmät, tutkimusaineisto ja aineistonkeruumenetelmät

Tutkimusmenetelmä. Tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen. Kysymykset tehtiin avoimiksi, joihin haastateltava pystyi anonyymisti omin sanoin kertomaan mielipiteensä. Laadullinen tutkimus on todellisten kokemusten arviointia, kokonaisvaltaista tietojen keräämistä, joka koostuu luonnollisista ja todellisista tilanteista. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157.)

Tutkimusaineisto. Kyselylomakkeet lähetettiin kirjeitse tutkimusluvan antaneelle Tampereen Setlementin tyttötyön ohjaajalle maaliskuussa 2015, vastausaikaa oli noin neljä viikkoa. Tampereen tyttötyön ohjaaja jakoi satunnaisesti kymmenelle Isosiskolle, pikkusiskolle ja pikkusiskojen vanhemmalle kyselylomakkeet. Jokaisessa kyselylomakkeessa oli saatekirje liitteenä (ks. liite 2,3,4). Kyselylomakkeet testattiin etukäteen Vaasan tyttötyön toiminnassa.

Aineistonkeruumenetelmä. Aineistonkeruussa on käytetty kyselylomaketta. Avointen kysymysten tarkoituksena oli, että vastaajat saavat kertoa mitä he todellisuudessa ajattelevat aiheesta. Avoimet kysymykset eivät johdata vastaajaa vastaamaan valmiiksi valittaviin vastauksiin. Vastaaja vastaa pääsääntöisesti avoimiin kysymyksiin hänelle tärkeiden ajatuksien ja mielipiteiden pohjalta keskittyen asian keskeisiin asioihin. Avoimilla kysymyksillä kysyttäessä ei ehdoteta vastausta, joka osoittaa vastaajien tietämystä asiasta. Näin saadaan selville, mikä on vastaajan mielestä keskeistä ja tärkeää. (Hirsijärvi ym. 2007, 193- 204.)

Tutkimus kohdistui sopivan kokoihin kohderyhmiin ja tutkimus oli lähinnä mielipiteiden ja kokemusten saantia, joten avoimet kysymykset olivat sopivin vaihtoehto tutkimusmenetelmäksi. Vastaajat valikoituivat kohderyhmistä satunnaisesti.

Kyselytutkimuksissa on vaarana vastaamattomuus, mutta koska haastattelu toteutettiin ”valvotussa” ympäristössä Tyttöjen tuvalla saatiin kaikkien kohderyhmien vastausprosentiksi 100 %. Vastaamista helpotti myös se, että jokaisen kyselylomakkeen liitteenä oli saatekirje, joka toi vastaajalle tiedon mitä ja miksi haastattelu tehdään. Tarvittaessa myös haastattelun ”valvojalta” oli mahdollisuus tehdä tarkentavia kysymyksiä, jos vastaaminen/kysymykset koettaisiin vaikeiksi. (Hirsijärvi ym. 2007, 193- 204.)

4.2 Aineiston analyysi

Tutkimusaineistoa kerättiin kyselylomakkeen avointen kysymyksen kautta. Tutkimusaineiston käsittelyssä käytettiin sisältöanalyysia eli induktiivista analyysia, jossa aineisto järjestetään tiivistettyyn ja yksinkertaisempaan muotoon niin, ettei sisällön merkitys silti katoa. Laadullisen aineiston analysoinnissa tutkittavasta aineistosta saadaan tällä menetelmällä selkeä ja helposti tulkittava kokonaisuus. Tutkimusaineiston laadullinen menetelmä perustuu loogiseen päättelyyn ja tulkittamiseen. Sisältöanalyysistä saatu aineisto kvantifioidaan, näin saadaan aineiston määrälliset ilmaisut esille. (Tuomi & Sarajärvi 2014, 107 - 108.) Tutkimustulosten tulkittamista helpotetaan taulukoilla ja kuvioilla. Tulokset avataan tekstiosuudessa. (Hirsijärvi ym. 2007,305.)

Laadullinen eli induktiivinen aineiston analyysimenetelmä jaetaan kolmeen osaan. Analyysin ensimmäisessä vaiheessa aineistosta karsittiin tutkimuksen kannalta epäolennainen tieto pois eli tiedon tiivistämistä olennaiseen. Toisessa vaiheessa tutkimusaineiston vastauksia lähdettiin ryhmittelemään samankaltaisten vastauksien ryhmiin. Ryhmille annettiin sitä kuvaava otsikko. Ryhmittelyn ja otsikoinnin jälkeen alkoi kolmas eli abstrahointi vaihe. Abstrahoinnissa tutkimusaineistosta kerätään oleellinen tieto, jotka käsitteellistetään asian johtopäätöksiin. (Tuomi ym. 2014, 108- 111.)

4.3 Tutkimuksen reliabelius, validius, eettisyys

Reliaabelius. Kaikissa tutkimuksissa tulee miettiä tulosten luotettavuutta ja pätevyyttä, käsitteinä reliabelius ja validius. Reliaabelius eli mittaustulosten toistettavuus voidaan todeta vertailemalla kahta tai useampaa tulosta toisiinsa, jos tulokset ovat samantapaisia, voidaan tutkimusta pitää luotettavana. (Hirsijärvi ym. 2007, 226.) Tutkimustulosten perusteella tutkimuksessa täytyi reliabelius, sillä vastaukset olivat kaikilla samantapaisia.

Validius. Tutkimustulosten pätevyyttä eli validiutta tarkastellaan vertaamalla vastauksia toisiinsa. Näin selviää ovatko vastaajat ymmärtäneet kysymykset siten kuin tutkija on kysymyksensä laatinut. (Hirsijärvi ym. 2007,226- 227.) Tutkimuksessa validius täytyi, koska vastaajat toivat sellaisia mielipiteitä esille, joita haastattelussa toivottiin saavan.

Eettisyys. Tutkimuksessa eettisyys otettiin huomioon. Avoimet kysymykset laadittiin neutraaleiksi, joihin vastaajan oli helppo vastata oman eettisyytensä mukaisesti. Kyselylomakkeet tarkastettiin ja esitettiin ennen lähettämistä. (Kuula 2006, 214- 215.)

Pikkusiskojen eli alle 15-vuotiaiden haastattelussa huomioitiin haastattelulupa. Pääsääntöisesti 7-15-vuotiaiden haastatteluun tarvitaan huoltajan lupa, mutta tämän kaltaiseen haastatteluun riittää lapsen/nuoren oma suostumus. (Lastensuojelun keskusliitto 2015.) Tämä annettiin tiedoksi vanhempien ja pikkusiskojen kyselylomakkeen saatekirjeessä (ks. liite 2,3).

Saatekirjeessä tuotiin esille, että vastaaminen on vapaaehtoista ja se tulee tehdä anonymisti. Esille tuotiin myös, että kyselylomakkeet tuhotaan tutkimuksen päätteeksi. (Hirsijärvi ym. 2007,226- 227.)

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

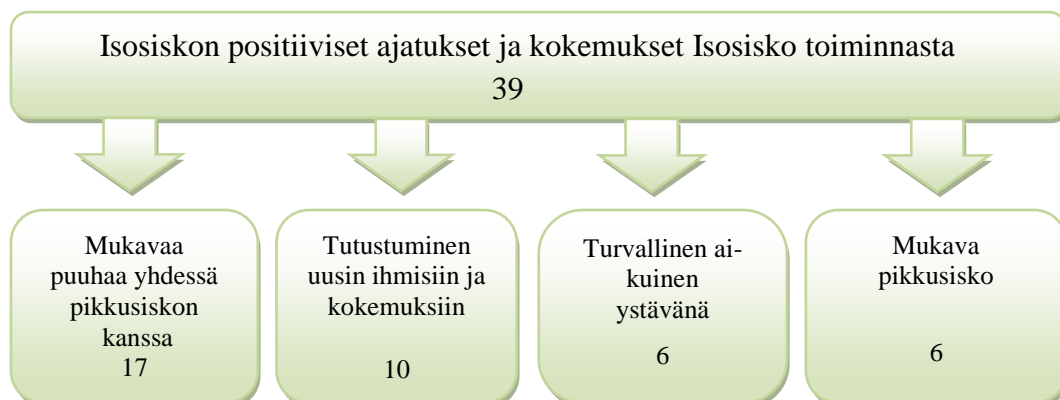
Kyselylomakkeet jaettiin Isosiskoille, pikkusiskoille sekä heidän vanhemmilleen, joka kohderyhmälle kymmenen kappaletta. Vastauksia saatiin takaisin jokaisesta kohderyhmästä kymmenen kappaletta. Kyselyyn vastattiin anonyymisti ja kaikki vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti. Kysymyksiä analysoidessa on käytetty havainnollistamisen apuna kuvioita. Ensin analysoitiin Isosiskojen vastaukset, sitten pikkusiskojen vastaukset ja lopuksi vanhempien vastaukset. (Hirsijärvi ym. 2007,305).

5.1 Isosiskojen vastaukset

Isosiskoille tehtiin kolme avointa kysymystä: "Mitä positiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on antanut?", "Mitä negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on antanut?", "Mitä kokemuksia ajattelet pikkusiskojen saavan toiminnasta? ". Alaluvussa 5.1.1 analysoidaan Isosiskojen vastauksia.

5.1.1 Isosiskojen positiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta

Isosiskoille tehtyyn kysymykseen: "Mitä positiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on antanut? " kaikki kymmenen Isosiskoa vastasivat ja ilmaisuja saatiin 39 (kuvio 3).

Kuvio 3. Isosiskojen positiiviset ilmaisut toiminnasta

Mukavaa puuhaa yhdessä pikkusiskon kanssa (17). Isosiskot kokivat toiminnan olevan mukavaa ja heidän mielestään pikkusiskon kanssa on kiva tehdä yhdessä kaikkea kivaa. Isosiskot toivat esille kokemuksissaan, että toiminta on stressitöntä, luovaa ja rentouttavaa.

"Oli ihanaa viettää aikaa Pikkusiskon kanssa riippumatta siitä mitä teimme"

"Pikkusiskon kanssa olen saanut tehdä sellaisia asioita, mitä välttämättä ei aina yksin aikuisena viitsi tehdä esim. pulkkamäki"

Tutustuminen uusiin ihmisiin ja kokemuksiin (10). Isosiskot kertoivat, että toiminta on antanut mukavaa yhteisöllisyyden tunnetta, yhdessä tekemisen riemua ja paljon uusia ystävyysuhteita. Isosiskot kertoivat, että ovat oppineet paljon itsestään ja kohdanneet toiminnassa uusia sosiaalisia tilanteita. Mielekäs tekeminen porukalla on antanut Isosiskoille paljon hyviä kokemuksia.

"Olen saanut itsekin kokea uusia kokemuksia"

"Yhteisöllisyys ja tunne siitä että tehdään porukassa hyvää"

Turvallinen aikuinen ystävänä (6). Isosiskot toivat esille, että ovat kokeneet läsnäolonsa pikkusiskolle tärkeäksi ja tarpeelliseksi. Isosiskot kertoivat, että on ollut ilo olla pikkusiskon kasvussa mukana ja he ovat saaneet hyvän mielen, kun ovat voineet olla pienen ihmisen haastavan teini-iän temmellyksessä läsnä tukien ja ohjaten.

"Koen, että olen ollut tärkeä pikkusiskolleni"

"Nautin suuresti, että sain toimia roolimallina ja olla luotettava aikuinen pikkusiskon elämässä"

Mukava pikkusisko(6). Isosiskot kehuivat saaneensa itsellensä mukavan pikkusiskon kenen kanssa on tullut hyvin toimeen ja kokeneet mukavaa ystävyyttä. Osa

Isosiskoista oli edelleen pikkusiskon kanssa yhteydessä, vaikka pikkusiskot eivät ole toiminnassa enää mukana.

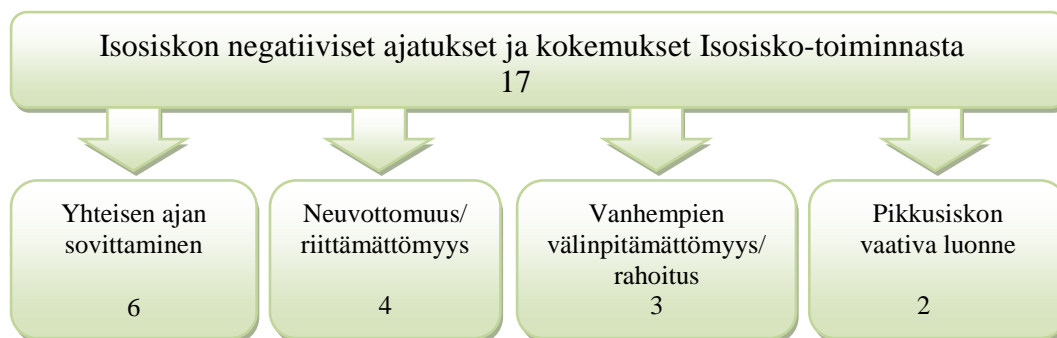
"Isosisko-pikkusisko suhde on ollut tunteikas, puolin ja toisin"

"Pikkusisko oli aivan ihana tyttö"

Isosiskot olivat varsin tyytyväisiä Isosisko-toimintaan. Isosiskot kokivat, että pikkusiskon kanssa on mukavaa tehdä yhdessä kaikkea kivaa. Isosiskot ovat toiminnan myötä tutustuneet uusiin ihmisiin ja saaneet uusia kokemuksia. Isosiskot kokivat, että heidän läsnäolonsa on antanut pikkusiskoille turvallisuuden tunnetta ja sen myötä on syntynyt luottamuksellinen yhteys pikkusiskon ja Isosiskon välille. Lähes jokainen Isosisko koki saaneensa mukavan pikkusiskon, jota on kiva nähdä.

5.1.2 Isosiskon negatiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta

Isosiskoille tehtyyn kysymykseen: "Mitä negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on antanut?" kaikki kymmenen Isosiskoa vastasivat ja ilmaisuja saatiin 17 (kuvio 4).

Kuvio 4. Isosiskojen negatiiviset ilmaisut toiminnasta

Yhteisen ajan sovittaminen(6). Isosiskot toivat esille yhteisen ajan löytymisen vaikeuden. Isosiskoilla opiskelut, harrastukset, työt jne. veivät paljon aikaa ja myös pikkusiskoilla oli paljon harrastuksia, joten yhteisen ajan löytäminen on välillä vaikeaa ja kun tapaamiset harvenevat, Isosiskot ja pikkusiskot etäännyivät toisistaan ja tällöin oli vielä haastavampaa löytää yhteistä aikaa.

"Itselle tulee huono omatunto siitä, ettei aina ole ollut niin paljon aikaa tavata"

"Pikkusiskolla oli usein aikatauluongelmia, emmekä olleet yhteydessä niin usein kuin olisin toivonut"

Neuvottomuus/riittämättömyys(4). Isosiskot kokivat olevansa riittämättömiä ja neuvottomia pikkusiskojen kanssa. Heistä tuntui, etteivät he keksi pikkusiskojen kanssa riittävästi kivaa tekemistä ja tuntui, että pikkusiskot kokivat tapaamiset tylsiksi.

"Riittämättömyyden tunteita, kun halusin antaa enemmän aikaa pikkusiskolle, mutta ei voi"

"Pelkäsin olevani tylsä tai sitten koin yrittäväni liikaa"

Vanhempien välinpitämättömyys/rahoitus(3). Isosiskot harmittelivat vanhempien välinpitämättömyyttä. Kun lasta ei riittävästi kannusteta ja tueta Isosisko-tapaamisiin, jää usein tapaamiset väliin. Toiminnan rahallinen puoli harmitti myös Isosiskoja. Vanhemmat, jotka eivät antaneet pikkusiskolle taskurahaa toiminnallisiin tapaamisiin, joutuvat pikkusiskot jättämään silloin tapaamiset väliin tai Isosisko joutuu maksamaan omien kulujensa lisäksi myös pikkusiskon kulut. Tällöin Isosisko koki sen huonoksi, sillä hän ei saanut työstään palkkaa, ei myöskään matkakulukorvauksia.

"Mikäli pikkusiskon kotioloissa ei olla yhtään mukana toiminnassa, voi se vaikeuttaa suhdetta"

"Matkakuluja sekä toiminnallisia kuluja koitui, mutta niihin ei saa korvausta"

Pikkusiskon vaativa luonne(2). Isosiskot sanoivat pikkusiskon luonteen olevan niin haastava, että aina ei tiennyt kuinka hänen seurassaan tulisi olla. Kun pikkusiskosta tulee teini, voi se vaikeuttaa yhdessäoloa ja tapaamisia.

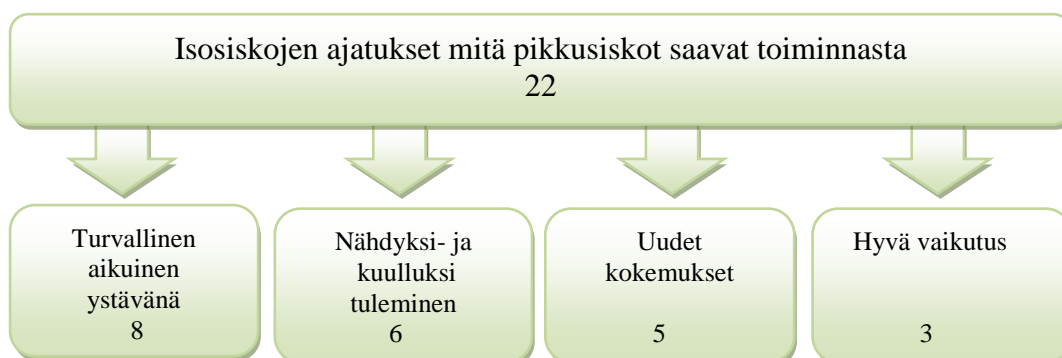
"Pikkusisko tuntui kesän jälkeen jotenkin vieraalta, hänestä oli tullut teini"

"Kun pikkusiskosta tuli teini, koin sen hankalaksi, kaikki oli "ihan sama".

Isosiskot olivat pääpiirteittäin tyytyväisiä toimintaan, mutta haasteena lähes kaikki Isosiskot kokivat yhteisen ajan sovittamisen pikkusiskon kanssa. Kummallakin osapuolella oli toiminnan lisäksi harrastuksia, opiskelua, töitä yms. joten oli vaikea löytää yhteistä aikaa riittävästi. Isosiskot toivoisivat, että vanhemmat tukisivat pikkusiskoja enemmän Isosisko-toimintaan ja osallistuisivat rahallisesti toiminnallisiin kuluihin.

5.1.3 Isosiskojen ajatuksia pikkusiskojen kokemuksista

Isosiskoille tehtyyn kysymykseen: "Mitä kokemuksia ajattelet pikkusiskojen saavan toiminnasta?" kaikki kymmenen Isosisko vastasivat ja ilmaisuja saatiin 22 (kuvio 5).

Kuvio 5. Isosiskojen ajatukset pikkusiskojen kokemuksista

Turvallinen aikuinen ystävänä(8). Isosiskot uskoivat (pikkusiskon)/pikkusiskojen saaneen toiminnasta rinnalleen aikuisen ystävän, jonka seurassa sai uusia näkemyksiä, millainen voisi itsekin aikuisena olla. Pikkusiskot olivat kokeneen toiminnan tärkeäksi ja sen, että heillä on ystävänään turvallinen aikuinen, joka neuvoo ja opastaa.

"Isosisko on pikkusiskoille ennen kaikkea roolimalli ja aikuinen keneen pikkusisko voi luottaa iloissa ja suruissa"

"Isosiskon kanssa voi kokea erilaista arkea kuin kotona"

Nähdyksi ja kuulluksi tuleminen(6). Isosiskot ajattelivat, että pikkusiskojen on helpompi puhua Isosiskojen kanssa kuin omien vanhempien kanssa, koska Isosiskon aika on omistettu kokonaan pikkusiskolle, näin pikkusisko saa täyden huomion. Isosiskojen tärkeimpänä roolina oli olla aito kuuntelija, jolle pikkusiskot voivat kertoa ilot ja surut.

"Isosiskon kanssa voi puhua ja tehdä mitä vain kivoja juttuja"

"Pikkusiskoille on varmasti hirveän tärkeää, että on joku aikuinen jolle voi luottamuksellisesti puhua itseä mietityttävistä asioista"

Uudet kokemukset (5). Isosiskot toivat esille, että pikkusiskoilla on mukavaa saada omistaa Isosisko, jonka kanssa oli kiva tehdä kaikkea kivaa, mitä omat vanhemmat eivät pikkusiskojen kanssa tee. Uutena kokemuksena voi olla jopa pikkusiskon tunne, että hän on tärkeä.

"Pikkusiskoni kävi ensimmäistä kertaa keilaamassa kanssani"

"Isosisko voi viedä pikkusiskoaan erilaisiin uusiin seikkailuihin ja harrastuksiin"

Hyvä vaikutus(3). Isosiskot olivat huomanneet, että toiminta on antanut pikkusiskoille itsevarmuutta ja rohkeutta kohdata uusia haasteita sekä he ovat rohkaistuneet hankkimaan uusia ystäviä ympärilleen.

"Pikkusisko oppinut sopimaan itsenäisesti Isosisko tapaamiset kanssani"

"Uskon että pikkusisko sai hyviä vinkkejä ja itsevarmuutta multa"

Isosiskot ajattelivat pikkusiskojen saavan toiminnasta ennen kaikkea turvallisen aikuisen ystävän tukea ja ohjausta. Isosiskot sanoivat pikkusiskojen tulevan nähdyksi ja kuulluksi, sillä Isosiskot omistavat koko tapaamisaikansa ainoastaan pikkusiskon tarpeille. Isosiskot uskoivat pikkusiskojen tutustuvan Isosisko-toiminnan ansiosta uusiin ihmisiin, kokemuksiin ja elämyksiin. Isosisko toimi hyvänä roolimallina pikkusiskolle, antaen hyviä vaikutteita sekä itsevarmuutta pikkusiskolle.

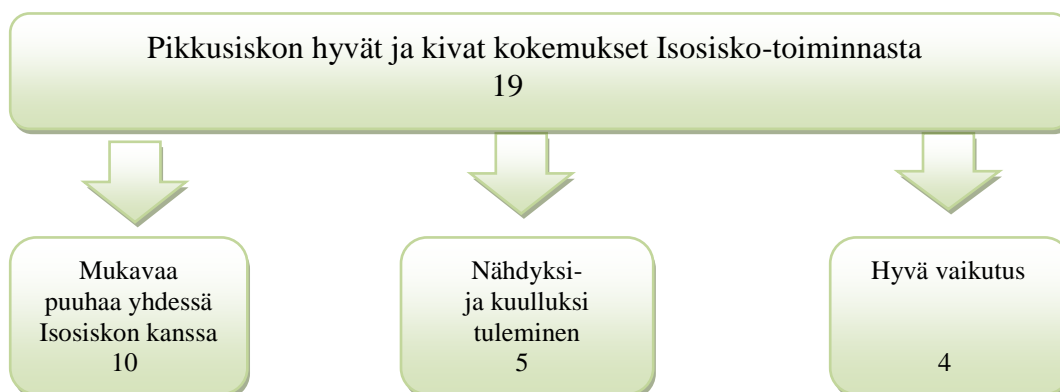
5.2 Pikkusiskojen vastaukset

Pikkusiskoille tehtiin kaksi avointa kysymystä: ”Kerro mitä hyvää ja kivaa on olla pikkusiskona?” ”Kerro mitä huonoa ja tylsää on olla pikkusiskona?”

Alaluvussa 5.2.1 analysoidaan pikkusiskojen vastauksia.

5.2.1 Pikkusiskojen positiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta

Pikkusiskoille tehtyyn kysymykseen: ”Kerro mitä hyvää ja kivaa on olla pikkusiskona?” kaikki kymmenen pikkusiskoa vastasivat ja ilmaisuja saatiin 19 (kuvio 6).

Kuvio 6. Pikkusiskojen positiiviset ilmaisut toiminnasta

Mukavaa puuhaa yhdessä Isosiskon kanssa(10). Kaikki pikkusiskot olivat kokeneet Isosisko-toiminnan kivana ja heistä oli mukavaa omistaa oma Isosisko, jonka kanssa voi tehdä kaikkea kivaa tai vaikka olla vaan ja jutella. Pikkusiskot odottivat Isosisko-tapaamisia aina suurella innolla. Isosisko keksi aina kaikkea yhteistä kivaa tekemistä. Isosiskon kanssa voi tehdä kaikkea kivaa, mitä omien vanhempien kanssa ei tule tehtyä.

"Olen tykännyt viettää aikaa Isosiskon kanssa, olemme tehneet kaikkea kivaa ja hän on auttanut minua mm. läksyjen teossa"

"On kiva tehdä kaikkia asioita ja kivaa oli kun olin Isosiskon luona yö kylässä"

Nähdyksi ja kuulluksi tuleminen (5). Isosiskot omistivat Isosisko tapaamisessa aikansa täysin pikkusiskolle, näin pikkusiskot kokevat olonsa tärkeäksi. Pikkusiskot kertoivat Isosiskon olevan hyvä ja turvallinen kuuntelija, jolle voi luottamukselli-

sesti ja ujostelematta kertoa mieltä askarruttavia asioita, mitä omille vanhemmille ei tulisi kerrottua.

"Pystymme puhumaan kaikista asioista ja häneltä uskallan kysyä asioista, jotka askarruttaa minun mieltäni"

"Sille on tosi helppo kertoa kaikkee, se tajuu kun on itekki nuori"

Hyvä vaikutus (4). Pikkusiskot olivat saaneet toiminnan kautta itselleen lisää itsevarmuutta Isosiskon ohjeiden, vinkkien, neuvojen ja hyväksynnän myötä. Jo se, että Isosisko tykkäsi samoista asioista kuin pikkusisko, toi itsevarmuutta pikkusiskoille. Esimerkiksi, kun pikkusisko oli epävarma musiikkimakunsa suhteen, toi se lisää itsevarmuutta, kun joku muukin piti siitä samasta. Pikkusiskot toivat esille, että olivat saaneet Isosiskon avulla lisää rohkeutta ja itsevarmuutta ja näin myös ystäväystynyt uusiin ihmisiin.

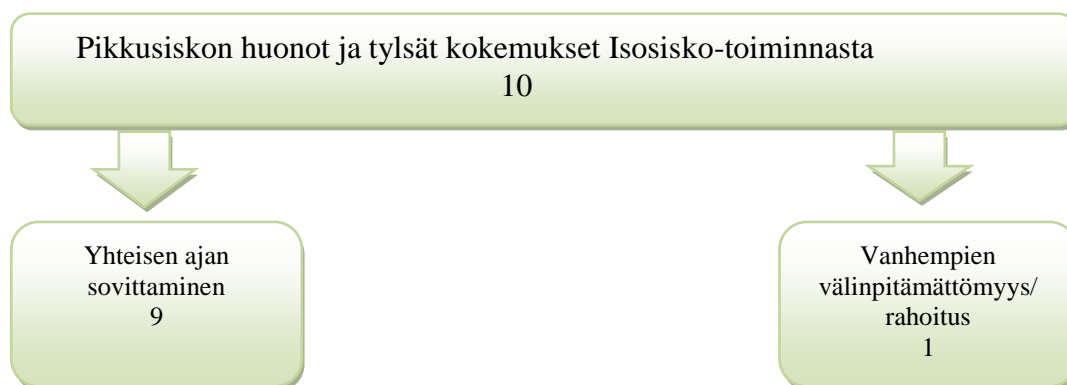
"Teemme kaikkea kivoja tyttöjen juttuja mm. meikkaamme, puhumme pojista, shoppailemme"

"Se on opettanut mulle kaikkee kivaa, pukeutumista, meikkaamista, yms."

Pikkusiskot olivat tyytyväisiä Isosisko-toimintaan. Pikkusiskot kokivat, että Isosiskon kanssa on mukavaa tehdä yhdessä kaikkea kivaa, näin kokivat myös Isosiskot (ks. luku 5.1.1) Pikkusiskot kokivat tullessa nähdyksi ja kuulluksi, sillä Isosiskot omistavat koko tapaamisaikansa heidän tarpeille, myös Isosiskot toivat tämän esille (ks. luku 5.1.2) Pikkusiskot kokivat saaneensa hyviä vaikutteita ja itsevarmuutta Isosiskoilta, tämän toivat Isosiskot esille (ks. luku 5.1.2).

5.2.2 Pikkusiskojen negatiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta

Pikkusiskoille tehtyyn kyselyyn: "Kerro mitä huonoa ja tylsää on olla pikkusiskona?" kaikki kymmenen pikkusiskoa vastasivat ja ilmaisuja saatiin 10 (kuvio 7).

Kuvio 7. Pikkusiskojen negatiiviset ajatukset toiminnasta

Yhteisen ajan sovittaminen (9). Lähes kaikki pikkusiskot kokivat yhteisen ajan löytymisen vaikeaksi. Isosiskot olivat niin kiireisiä, kun heillä oli opiskelut, harrastukset, työt ja niin edelleen. Myös pikkusiskoilla oli paljon harrastuksia, joten yhteisen ajan löytäminen oli välillä vaikeaa, kun yhteisiä tapaamisia oli liian harvoin, ystävyssuhdetta ei päässyt syntymään ja näin Isosiskot ja pikkusiskot etääntyivät toisistaan ja suhde koettiin viileäksi.

"Välillä menee monta viikkoa ettei nähdä, Isosiskolla on niin paljon muuta menoa"

"Aina ei huvita nähdä kun on muutakin tekemistä, sit sille ei käy kun mulle kävis"

Vanhempien välinpitämättömyys/rahoitus(1). Yksi pikkusisko oli huomionut toiminnan rahoituksen. Isosisko-toiminta on pääpiirteittäin maksutonta, mutta välillä Isosiskot ja pikkusiskot tapaavat muita Iso- ja pikkusiskoja jäätelöbaarissa tai elokuvateatterissa. Jos vanhemmilla ei ole antaa lapselle rahaa toiminnallisiin ta-

pahtumiin, joutuu lapsi jättämään silloin tapaamisen väliin tai Isosisko joutuu maksamaan omien kulujensa lisäksi pikkusiskon kulut.

”Olis kiva käydä useemmin kaupungilla Isosiskon kanssa vaikka elokuvissa, mutta äitillä ei oo antaa rahaa”

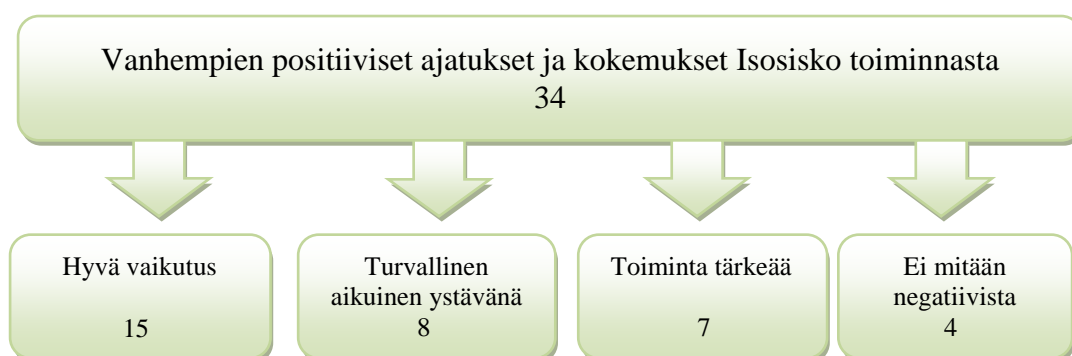
Pikkusiskot olivat varsin tyytyväisiä Isosisko-toimintaan, mutta lähes kaikki pikkusiskot antoivat negatiiviseksi palautteeksi yhteisen ajan sovittamisen vaikeuden, myös Isosiskot kokevat tämän hankalaksi (ks. luku 5.1.2). Pikkusisko toivoisi toiminnan olevan maksutonta tai että rahoitus löytyisi toiminnan kautta maksullisiin toimintoihin, sillä pikkusiskon äidillä ei ollut antaa rahaa toiminnallisiin menoihin. Isosiskot toivat saman esille (ks. luku 5.1.2).

5.3 Vanhempien vastaukset

Pikkusiskojen vanhemmille tehtiin kaksi avointa kysymystä: "Mitä positiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on herättänyt?", "Mitä negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on herättänyt?" Alaluvussa 5.3.1 analysoidaan vanhempien vastauksia.

5.3.1 Vanhempien positiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta

Pikkusiskojen vanhemmille tehtyyn kyselyyn: "Mitä positiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on herättänyt?" kaikki kymmenen vanhempaa vastasivat ja ilmaisuja saatiin 34 (kuvio 8).

Kuvio 8. Vanhempien positiiviset ilmaisut toiminnasta

Hyvä vaikutus (15). Vanhemmat olivat kokeneet toiminnan antaneen lapselleen varsin hyviä vaikutteita. Moni ongelma oli ratkennut kuin itsestään, kun lapsi on saanut rinnallensa Isosiskon, jonka kanssa oli ollut mukava tehdä kaikkea kivaa, ongelmat olivat joko unohtuneet tai ratkenneet. Vanhemmat olivat nähneet hyvänä asiana, että lapsi oli voinut puhua askarruttavista asioista Isosiskolle, joka oli osannut ohjata ja neuvoa lasta oikeaan suuntaan, ehkä jopa paremmin kuin vanhempi. Lapsi oli oppinut Isosisko-toiminnan aikana paljon uusia asioita, kuten linja-autolla itsenäisesti liikkumisen, mitä ei aikaisemmin uskaltanut tehdä yksin.

”Tyttärelläni oli käytöshäiriötä sekä muita haasteita. Isosiskon avulla tyttären olo helpottui huomasti ja pääsimme pahimman ylitse”

”Tyttäreemme on saanut lisää itseluottamusta, reippautta ja rohkeutta eikä ole enää niin arka”

Turvallinen aikuinen ystävänä(8). Vanhemmat olivat iloisia, että lapsella oli Isosiskon kaltainen luotettava ja turvallinen ystävä, jonka kanssa voi viettää aikaa ja jakaa ilot ja surut. Vanhemmat voivat olla luottavaisin mielin, kun lapsi on Isosiskon seurassa.

”Arvokasta tällainen työ, vanhemmilla ei ole aina aikaa ja välttämättä omat lapset eivät uskalla avautua omille vanhemmille”

”Lapsi on saanut ”aikuisen” kaverin, olen niin kiitollinen tästä Isosiskosta koska lapsella ei ole montaa kaveria”

Toiminta tärkeää (7). Isosisko-toiminta koetaan tärkeäksi ja arvokkaaksi työksi ja toiminnan toivotaan jatkuvan ja laajentuvan niin, että kaikki pikkusiskot saisivat oman Isosiskonsa. Se, että toiminta on lapsille maksuton, koetaan myös hyvänä, sillä moni pikkusisko tulee vähävaraisesta perheestä.

”Isosiskotukihenkilönä meidän tytölle on ollut merkittävää ja huomattavaa”

”Tällainen työ on todella arvokasta”

Ei mitään negatiivista(4). Vanhemmista neljä oli Isosisko toimintaan varsin tyytyväisiä, eivätkä keksineet mitään negatiivista sanottavaa.

”Isosisko toiminta on Hyvä Juttu!”

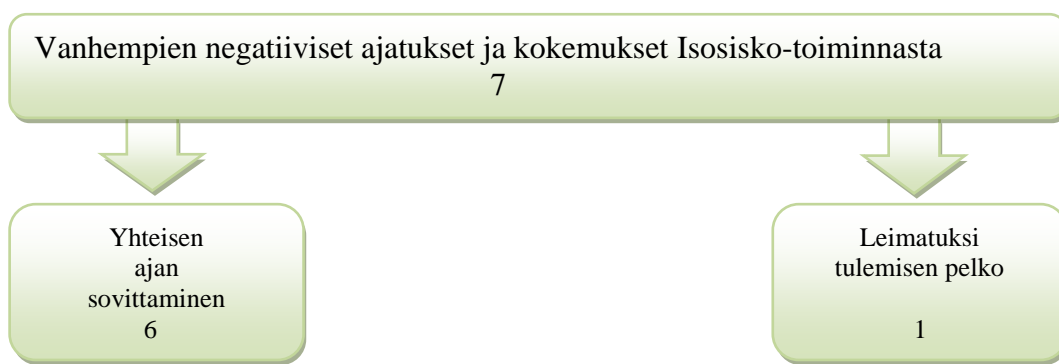
”Pelkästään positiivisia ja hyviä kokemuksia toiminnasta”

Vanhemmat kokivat Isosisko-toiminnan tehneen hyvän vaikutuksen lapseen. Lapsi oli saanut itsevarmuutta ja rohkeutta toiminnan myötä, samoin ajattelivat Isosiskot (ks. luku 5.1.3) sekä pikkusiskot (ks. luku 5.2. 1). Vanhemmat olivat tyytyväisiä, kun lapsi oli saanut turvallisen aikuisen ystäväkseen ja jonka kanssa lapsi viihtyi. Samoin kuvasivat Isosiskot (ks. luku 5.1.2 ja 5.1.3) sekä pikkusiskot

(ks. luku 5.2.1). Vanhemmat kokivat toiminnan tärkeäksi samoin kuin Isosiskot (ks. luku 5.1.1) sekä pikkusiskot (ks. luku 5.2.1).

5.3.2 Vanhempien negatiiviset ajatukset ja kokemukset toiminnasta

Pikkusiskojen vanhemmille tehtyyn kyselyyn: "Mitä negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on herättänyt?" kaikki kymmenen vanhempaa vastasivat ja ilmaisuja saatiin 7 (kuvio 9).

Kuvio 9. Vanhempien negatiiviset ilmaisut toiminnasta

Yhteisen ajan sovittaminen (6). Vanhemmat pitivät lapsensa ja Isosiskon tapaamisaikojen järjestämistä vaikeana. Isosiskoilla oli koulun lisäksi harrastuksia ja töitä, niin kuin myös pikkusiskoilla oli paljon harrastuksia, joten yhteisen ajan löytäminen koettiin välillä todella vaikeaksi. Negatiivisena koettiin myös tapaamisten peruuntumiset, se aiheutti suurta mielihäpeää lapselle ja uuden ajan löytäminen oli vaikeaa. Toivottiin, että Isosisko tapaisi lasta useammin. Kun yhteisiä tapaamisia oli liian harvoin, pikkusiskot etäännyivät Isosiskosta. Vanhemmat toivoivat, että Isosiskoja olisi toiminnassa enemmän ja että Isosisko tapaamisista voitaisiin pitää kiinni vaikka toisen Isosiskon turvin.

”Todella vaikeaa löytää molemmille sopivaa tapaamisaikaa, Isosiskoja saisi olla enemmän”

”Harmi kun Isosiskoja on suhteessa vähemmän kuin pikkusiskoja”

Leimatuksi tulemisen pelko(1) Vanhemmista 1 pelkäsi lapsensa joutuvan leimatuksi, mutta pelko on osoittautunut turhaksi, kun hänelle ilmeni, että niin moni lapsi on Isosisko-toiminnassa mukana.

”Aluksi mietin, että leimaannumme köyhiksi tai huonoiksi, mutta se pelko oli turha”

Vanhemmat kokivat lapsen ja Isosiskon tapaamisaikojen sovittamisen vaikeaksi, myös Isosiskot kokivat tämän vaikeaksi (ks. luku 5.1.2) sekä pikkusiskot (ks. luku 5.2.2). Pääpiirteittäin vanhemmat eivät nähneet toiminnassa muuta negatiivista.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Isosiskojen, pikkusiskojen ja heidän vanhempien mielipiteitä ja kokemuksia Isosisko-toiminnasta. Tutkimuksen avulla haluttiin tarkastella kuinka tärkeänä ja tarpeellisena toimintaa pidetään ja millaisia vaikutuksia Isosisko-toiminta on antanut kohderyhmän henkilöille.

Kysyttäessä kaikilta kolmelta kohderyhmältä, Isosiskoilta, pikkusiskoilta sekä heidän vanhemmiltaan Isosisko-toiminnan positiivisia ja negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia, voidaan todeta, että kaikki kohderyhmät olivat toimintaan varsin tyytyväisiä. Positiivisia ilmaisuja (92 kpl) saatiin enemmän kuin negatiivisia ilmaisuja (34 kpl).

Isosiskojen positiiviset kokemukset olivat mukavaa puuhaa yhdessä pikkusiskon kanssa, tutustuminen uusiin ihmisiin ja kokemuksiin, turvallinen aikuinen ystävä, mukava pikkusisko. Isosiskot ajattelivat pikkusiskojen saavan toiminnasta turvallisen aikuisen ystävän, nähdyksi ja kuulluksi tuleminen, uudet kokemukset, hyvä vaikutus. Pikkusiskojen positiiviset ilmaisut olivat mukavaa puuhaa yhdessä Isosiskon kanssa, nähdyksi ja kuulluksi tuleminen, hyvä vaikutus.

Vanhempien positiiviset ilmaisut olivat hyvä vaikutus, turvallinen aikuinen ystävä, toiminta tärkeää.

Kohderyhmien antamat positiiviset ilmaisut tukevat toistensa ilmaisuja. Toiminta koetaan mukavaksi ja tärkeäksi ja se antaa myös hyviä vaikutteita pikkusiskoille. Negatiivisia ilmaisuja oli kaikissa kohderyhmissä vähemmän kuin positiivisia ilmaisuja. Tästä voidaan päätellä, että toiminta koetaan enemmän hyvänä kuin huonona.

Isosiskojen negatiiviset ilmaisut olivat yhteisen ajan sovittaminen, neuvottomuus/riittämättömyys, vanhempien välinpitämättömyys/rahoitus, pikkusiskon vaativa

luonne. Pikkusiskot kokivat negatiivisena yhteisen ajan sovittamisen, vanhempien välinpitämättömyyden/rahoitus. Vanhempien negatiiviset kokemukset olivat yhteisen ajan sovittaminen ja leimatuksi tuleminen pelko.

Kohderyhmien negatiivisten ilmaisujen pohjalta voidaan todeta, että kaikki kokivat yhteisen ajan löytymisen suurimpana haasteena. Isosiskot ja pikkusiskot kokivat yhdessä myös vanhempien välinpitämättömyyden/ rahoituksen negatiivisena.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Isosisko-toiminta on koettu kaikissa kolmessa kohderyhmässä tarpeelliseksi ja siitä saadut hyödyt ovat olleet positiivisia. Lapset ja nuoret jotka ovat Isosisko- toiminnassa olleet mukana, ovat saaneet toiminnan kautta positiivista elämän asennetta ja hyviä vaikutteita.

Lasten ja nuorten yksinäisyyttä on tutkittu siinä määrin, että on saatu tietoa mitkä vaikuttavat lasten ja nuorten psykososiaaliseen huonovointisuuteen. Suomessa tehdyt tutkimukset sekä kansainväliset tutkimustulokset ovat sangen yksimielisiä – lasten ja nuorten yksinäisyys linkittyy muun muassa pelkoihin, ahdistuneisuuteen, sosiaaliseen fobiaan, masennukseen, itse tuhoisuuteen ja toteutuneisiin itsemurhiin. (Turun yliopisto 2015.)

”Kaikki keinot, joilla voimme helpottaa lasten ja nuorten elämää, ovat tervetulleita” (Kalliokoski 2015.)

7 POHDINTA

Syksyllä 2013 olin tutustumassa Tampereen Setlementin Tyttötyön toimintaan sekä Isosisko-toimintaan. Isosisko-toiminta on käynnistynyt Tampereella jo vuonna 1998 osaksi lapsi- ja nuorisotyötä. Isosisko-pikkusisko pareja on näiden vuosien aikana syntynyt useita ja toiminta on koettu hyväksi lasten ja nuorten tukemistyöksi. Joten syntyi ajatus, että kyseinen Isosisko-toiminta aloitettaisiin myös Vaasan Tyttötyössä. Jolloin saisimme lisää auttavia käsiä lasten ja nuorten tukemistyöhön.

Lähes päivittäin kohtaan työssäni Tyttötyön ohjaajana tyttöjä, joiden huomaan tarvitsevan enemmän tukea ja ohjausta, mitä meillä Tyttiksessä on mahdollista tarjota. Saman syksyn 2013 aikana osallistuin Tampereella järjestettävään Isosisko-koulutukseen, josta sain tärkeää tietoa ja oppia Isosisko-koulutuksen sisällöstä ja sen toteuttamisesta sekä valmiuden kouluttaa vapaaehtoistyöntekijöitä toimintaan.

Se, että teen Isosisko-toiminnasta opinnäytetyön, tuli itsellekin yllätyksenä, mutta hyvä niin, sillä opinnäytetyötä on ollut mukava tehdä, kun se on ja tulee olemaan osa omaa työtäni. Motivaatioita on lisännyt esimieheltäni saamani suuri tuki opinnäytetyöni tekemiseen ja oman työni kehittämiseen.

Tampereelta saadut tutkimustulokset eivät yllättäneet minua, tiesin jo etukäteen että Isosisko-toiminta on siellä hyväksi todettu. Tampereella järjestetään säännöllisin väliajoin Isosisko-koulutuksia ja näin saatu useita toimivia Isosiskopikkusisko pareja. Tutkimustulosten perusteella voin rohkein mielin lähteä toteuttamaan Isosisko-toiminnan myös täällä Vaasassa.

Isosisko-toiminta tullaan aloittamaan aluksi pienimuotoisena kokeiluna. Koulutamme viisi yli 18-vuotiasta vapaaehtoistyöntekijöiksi eli Isosiskoiksi kaksipäiväisen koulutuksen aikana, jonka jälkeen valitsemme viisi eniten Isosisko-toiminnan

tukea tarvitsevaa Tyttisi- ryhmässä käyvää tyttöä ja he saavat nimikkeen pikkusisko.

Isosisko-toiminnan koordinaattori muodostaa Isosisko-pikkusisko-parit, molempien toiveet huomioiden. Isosisko, pikkusisko, hänen huoltaja sekä vapaaehtoistyön koordinaattori kokoontuvat Tyttiksen kerhotiloissa, jossa Isosisko ja pikkusisko tutustuvat toisiinsa. Samalla tehdään yhteistyösopimus Isosiskon ja pikkusiskon välille, jonka pikkusiskon huoltaja hyväksyy allekirjoittamalla.

Ensimmäiset tapaamiset tehdään Tyttiksen kerhotiloissa, missä Isosiskon ja pikkusiskon on mahdollista leipoa, askarrella, kuunnella musiikkia, katsoa tv-ohjelmia, pelailta tai olla vaan ja jutella. Kun Isosiskot ja pikkusiskot käyvät toisillensa tutummiksi, voivat he suunnitella yhdessä monipuolisempaa tekemistä, kuten käydä kaupungilla, elokuvissa, harrastuksissa ynnä muuta sellaista.

Toimintaa arvioidaan ja kehitetään koko prosessin ajan, näin saadaan luotua sellainen Isosisko-toimintamalli, joka parhaiten palvelee Isosiskojen ja pikkusiskojen toiveita ja tarpeita. Kun toiminta pääsee hyvin käyntiin, tulemme kouluttamaan lisää Isosiskoja tuleville pikkusiskoille, sillä Isosiskon ystävyyttä ja tukea tarvitsevia tyttöjä eli pikkusiskoja on Vaasassa runsas määrä.

Jatkotutkimusaiheena voisi tutkia mitä negatiivisia ja positiivisia kokemuksia Vaasalaiset Isosiskot, pikkusiskot sekä pikkusiskojen vanhemmat ovat saaneet Isosisko-toiminnan kautta, myös poikatyötä ja Isoveli-toimintaa voisi Vaasan näkökulmasta lähteä tutkimaan.

LÄHTEET

Eischer, H. & Tuppurainen, J. 2011. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. Setlementtjulkaisu 22. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi

Hamarus, P., Kanervio, P. Landen, L. & Pulkkinen, S. 2014. Huuto! Tampere. Bookwell Oy.

Iltalehti. 2015. Minulla ei ole ketään, jolle puhua. Viitattu 6.9.2015.
[http: www. ts.fi/ uutiset/ kotimaa/734696](http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/734696)

Iltasanomat. 2014. Työntekijöihin kohdistuva väkivalta nuorisokodeissa ei ole harvinaista. Viitattu 6.9.2015.
[http: www. iltalehti.fi/ uutiset /2014061018394583](http://www.iltalehti.fi/uutiset/2014061018394583)

Iltasanomat. 2015. Koulukiusatun isä kertoo piinastaan IS:lle: Kiusaaminen oli ajaa poikani kuolemaan. Viitattu 6.9.2015.
[http: www. iltasanomat. fi/ kotimaa /1441335719273](http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/1441335719273)

Junttila, N. 2015. Kavereita nolla. Lasten - ja nuorten yksinäisyys. Helsinki. Tammi.

Kalliokoski, S. 2015. Vaasan Setlementtiyhdistys. Perhetyön vastaavaohjaaja. Haastattelu 2.5.2015.

Kangas, O. 2011. Kelan tutkimusprofessori. Taloussanomat. Viitattu 1.9.2015.
<http://www.taloussanomat.fi/ihmiset/2011/05/29/katsomistakoyhyysalkaa/20117584/139>

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino. Jyväskylä.

L 12.2.2010/88. Lastensuojelulaki. Säädös säädöstietopankki Finlex. Viitattu 25.10.2015.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Lastensuojelun keskusliitto. 2015. Opas lasten haastattelijoille - ja kuvaajille. Viitattu 1.4.2015.
http://www.lskl.fi/tiedottaa/tiedotusvalineille/opas_lasten_haastattelijoille_ja_kuvaajille/sisalto#1Alaikinenhaastateltavanajakuvattavana

Malmi, K., Seppälä, Eischer, H. & Mulari, H.1998. Toimintatavat - ja vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin opas. Tampere. RAMA

Nuorten mielenterveystalo. 2015. Häiriöt - ja ongelmat. Viitattu 6.9.2015.
https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/tietoa_mielenterveydesta/nuorten_mielenterveysongelmat/Pages/paihdeongelmat.aspx#sthash.K2ZjhlxJ.dpuf

Pohjalainen. 2015. Hyvää ystävänpäivää, tapa itsesi. Viitattu 6.9.2015.
<http://www.pohjalainen.fi/mielipide/kolumnit>

Savon-sanomat. 2015. Itsemurhan tehnyt 14-vuotias koulukiusattu oli Pohjois-Savosta. Viitattu 6.9.2015.
<http://www.savonsanomat.fi/savo/itsemurhan-tehnyt-14-vuotias-koulukiusattu-oli-pohjois-savosta/1875491>

Segercrantz, U. Johtava psykologi. Psykoterapiakeskus Vastaamo Helsinki. & Haapasaari, H. Psykoterapeutti. Psykoterapiakeskus Vastaamo Tampere. Viitattu 6.9.2015.
<http://www.city.fi/yhteiskunta/kiusaaminen+syyt+seuraukset+ja+puuttuminen/8251>

Setlementtiliitto. 2015 a. Suomalainen setlementtiliike. Viitattu 19.8.2015.
<http://www.setlementti.fi/setlementtiliitto/suomalainen-setlementtiliike/>

Setlementtiliitto. 2015 b. Setlementtiliiton arvot. Viitattu 1.2.2015.
<https://setlementti-fi.directo.fi/setlementtiliitto/setlementtiliitto/>

Social settlement. Viitattu 10.9.2015.
<https://translate.google.fi/translate?hl=fi&sl=en&u=http://www.britannica.com/topic/social-settlement&prev=search>

Terve.fi. 2015. Koulukiusaaminen, näin tunnistat sen ja autat lasta. Viitattu 3.9.2015.
<http://www.terve.fi/koululainen/koulukiusaaminen-nain-tunnistat-sen-ja-autat-lastaa>

Toynbee Hall. Our History. Viitattu 1.8.2015.
<http://www.toynbeehall.org.uk/get-involved-volunteer-54>

Tukiverkko 2015. Päähteet. Viitattu 6.9.2015.
<http://www.tukiverkko.fi/hyvinvointi/paihteet/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A.2014. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Helsinki. Tammi

Turun Sanomat. 2015. Joka viides lapsi on yksinäinen. Viitattu 6.9.2015.
<http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/734696/Kirja+Joka+viides+lapsi+on+yksinainen>

Tyttötyö. fi 2015. Sukupuolisensitiivinen tyttötyö. Viitattu 1.9.2015.
<http://www.setlementti.fi/tyttotyö/?x22265=460511>

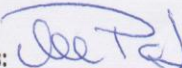
Vaasan Setlementtiyhdistys. Viitattu 1.4.2015.
<http://www.vaasansetlementti.net/>

Vaasan Setlementtiyhdistys ry 2008. Juhlalehti: Vaasan Setlementti viesti 60 vuotta. UPC print. Vaasa.

Valli, J.1999. Vaasan Setlementtiyhdistyksen 50-vuotis historiikki 1948 - 1998. Vaasan painatuskeskus.

LIITE 1

TUTKIMUSLUPA

Päiväys: 11.3.2015 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus:

Liitteet: 60kpl Tutkimussuunnitelma 1 kpl

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

Myönnetty anomuksen mukaan

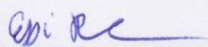
Hylätty

Myönnetään seuraavin korjauksin

Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä

Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys 1.7.2015

Allekirjoitus

Nimen selvennys Essi Räsänen

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

LIITE 2

SAATEKIRJE ISOSISKOILLE

Vaasan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija Anne Pohjonen tekee Tampereen mallin mukaisesta Isosisko-vapaaehtoistoiminnan kokemuksista opinnäytetyön. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita Isosiskojen, pikkusiskojen ja heidän vanhempiensa ajatuksista ja kokemuksista Isosisko-toiminnasta.

Haastattelusta saatuja vastauksia käytetään syksyllä 2015 Vaasan Setlementin aloittaman Isosisko-toiminnan suunnitteluun.

Vastaaminen on vapaaehtoista ja toteutetaan anonymisti eli haastattelulomakkeeseen ei odoteta vastaajien tietoja. Tampereen Tyttötyön ohjaaja Kati Malmi toteuttaa haastattelutilaisuudet ja lähettää vastaukset 31.4.2015 mennessä Pohjoselle Vaasaan. Vastaukset lukee Anne Pohjosen ohella hänen ohjaajansa Ahti Nyman. Haastattelulomakkeet tuhotaan tutkimuksen valmistuttua. Valmis työ on luettavissa joulukuussa 2015 tekijän nimellä Anne Pohjonen osoitteessa www.theseus.fi

TAMPEREEN ISOSISKOJEN HAASTATTELU LOMAKE

- Millaisia positiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on antanut?

- Mitä negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on antanut?

- Mitä kokemuksia ajattelet pikkusiskojen saavan toiminnasta?

Kiitos vastauksista !

Anne Pohjonen

LIITE 3

SAATEKIRJE PIKKUSISKOILLE

Vaasan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija Anne Pohjonen tekee Tampereen mallin mukaisesta Isosisko-vapaaehtoistoiminnan kokemuksista opinnäytetyön. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita Isosiskojen, pikkusiskojen ja heidän vanhempiensa ajatuksista ja kokemuksista Isosisko-toiminnasta.

Pääsääntöisesti 7-15 vuotiaan haastatteluun tarvitaan huoltajan lupa, mutta tämän kaltaiseen haastatteluun riittää lapsen/nuoren oma suostumus.

(Lastensuojelun keskusliito).

http://www.lskl.fi/tiedottaa/tiedotusvalineille/opas_lasten_haastatteliijoille_ja_kuvaajille/sisalto

Haastattelusta saatuja vastauksia käytetään syksyllä 2015 Vaasan Settlementin aloittaman Isosisko-toiminnan suunnitteluun.

Vastaaminen on vapaaehtoista ja toteutetaan anonyymisti eli haastattelulomakkeeseen ei odoteta vastaajien tietoja. Tampereen Tyttötyön ohjaaja Kati Malmi toteuttaa haastattelutilaisuudet ja lähettää vastaukset 31.4.2015 mennessä Pohjoselle Vaasaan. Vastaukset lukee Anne Pohjosen ohella hänen ohjaajansa Ahti Nyman. Haastattelulomakkeet tuhotaan tutkimuksen valmistuttua. Valmis työ on luettavissa joulukuussa 2015 tekijän nimellä Anne Pohjonen osoitteessa www.theseus.fi

TAMPEREEN PIKKUSISKOJEN HAASTATTELU LOMAKE**Kerro omin sanoin:**

— Kerro mitä hyvää ja kivaa on olla pikkusiskona?

— Kerro mitä huonoa ja tylsää on olla pikkusiskona?

Kiitos vastauksista!

Anne Pohjonen

LIITE 4

SAATEKIRJE VANHEMMILLE

Vaasan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija Anne Pohjonen tekee Tampereen mallin mukaisesta Isosisko-vapaaehtoistoiminnan kokemuksista opinnäytetyön. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita Isosiskojen, pikkusiskojen ja heidän vanhempiensa ajatuksista ja kokemuksista Isosisko-toiminnasta.

Pääsääntöisesti 7-15 vuotiaan haastatteluun tarvitaan huoltajan lupa, mutta tämän kaltaiseen haastatteluun riittää lapsen/nuoren oma suostumus. (Lastensuojelun keskusliito).

(http://www.lskl.fi/tiedottaa/tiedotusvalineille/opas_lasten_haastatteliijoille_ja_kuvaajille/sisalto)

Haastattelusta saatuja vastauksia käytetään syksyllä 2015 Vaasan Setlementin aloittaman Isosisko-toiminnan suunnitteluun.

Vastaaminen on vapaaehtoista ja toteutetaan anonymisti eli haastattelulomakkeeseen ei odoteta vastaajien tietoja. Tampereen Tyttötyön ohjaaja Kati Malmi toteuttaa haastattelutilaisuudet ja lähettää vastaukset 31.4.2015 mennessä Pohjoselle Vaasaan. Vastaukset lukee Anne Pohjosen ohella hänen ohjaajansa Ahti Nyman. Haastattelulomakkeet tuhoetaan tutkimuksen valmistuttua. Valmis työ on luettavissa joulukuussa 2015 tekijän nimellä Anne Pohjonen osoitteessa www.theseus.fi

TAMPEREEN PIKKUSISKOJEN VANHEMPIEN**HAASTATTELU LOMAKE**

- Mitä positiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on herättänyt?

- Mitä negatiivisia ajatuksia ja kokemuksia Isosisko-toiminta on herättänyt?

Kiitos vastauksista!

Anne Pohjonen